Тошкент ҳақиқати

№ 132 (10.381).
1992 йил 15 сентябрь сешанба
Баҳоси 2 сўм.

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

Вилоят ижтимоий–сиёсий газетаси

СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

РЕСПУБЛИКА «МАҲАЛЛА» ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Тарихан таркиб топган миллий ва маънавий қадриятларни эъзозлаш ва изчил тарғиб қилиш, халқимизнинг энг яхши удум ва анъаналарини кенг оммалаштириш, республиканинг маҳаллалари ўртасида маданий ва маърифий ишларни кенг йўлга қўйиш, шунингдек, уларни ижтимоий ва иқтисодий жиҳатдан янада мустаҳкамлаш чораларини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш мақсадида:

1. Ўзбекистон аҳолиси кўп сонли маҳалла фаолларининг республика «Маҳалла» хайрия жамғармасини ташкил этиш тўғрисидаги таклифлари маъқуллансин.

2. «Маҳалла» жамғармасини рўйхатга олиш ва унинг фаолият кўрсатиш тартиби Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунлари билан белгилаб қўйилиши таъкидлансин.

3. Янги ташкил этилган жамғарманинг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат қилиб белгилансин:

Ўзбекистон аҳолисининг тарихан таркиб топган удум ва анъаналарини авайлаб асраш ва бойитишга ҳар томонлама кўмаклашиш;

кам таъминланган оилалар, ногиронлар, етимларга ва ёлғиз қолган қарияларга нисбатан инсонпарварлик ва меҳр-шафқат муносабатида бўлиш ғояларини тарғиб қилиш, уларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатиш;

бозор иқтисодиёти шароитида маҳаллаларни ижтимоий, иқтисодий ва маданий ривожлантиришга кўмаклашиш.

4. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси бир ой ичида «Маҳалла» жамғармасини ташкил қилиш ва бу жамғарманинг фаолият кўрсатиши учун зарур бўлган шароитларни яратиш тадбирларини белгиловчи қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 12 сентябрь.

ПАРИЖ—МОСКВА—ПЕКИН ХАЛҚАРО АВТОМОБИЛЬ ПОЙГАСИНИНГ ҚАТНАШЧИЛАРИГА МУРОЖААТНОМА

ПАРИЖ—МОСКВА—ПЕКИН қитъалараро автомобиль пойгасининг мард қатнашчиларини табриклайман. Жаҳон спорт тажрибасидаги бу мислсиз пойга айни давлатимиз мустақиллиги куни бошланганлиги ва Ўзбекистон диёри бўйлаб ўтаётганлиги рамзий воқеадир.

Сизларнинг машаққатли ва қийин йўлингиз қадимий ва навқирон Ўзбекистон йўлларида осон бўлишига тилакдошман. Сизларга чин кўнгилдан сиҳат-саломатлик ва спортда юксак ютуқлар тилайман.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
ИСЛОМ КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри.
1992 йил 13 сентябрь.

• Пахта териш бошланди

ДАСТЛАБКИ КАРВОНЛАР

ДЕҲҚОНЛАРИМИЗ бутун ёз бўйи маҳорат кўрсатиб, тажрибаларини ишга солиб меҳнат қилдилар. Лекин, барибир об-ҳаво шароитининг ғоят ноқулай келганлиги сабабли пахтанинг пишиб етилиши ўтган йиллардагига қараганда анча кечикди. Буёғи ҳам яна кўпроқ об-ҳавога боғлиқ бўлиб қолди.

Пайкалларимизда мўлжалдаги ҳосил тўпланган, деб айтишмоқда пахтакорлар. Дарҳақиқат, ҳозирги бутун диққат-эътибор катта майдонларда етиштирилган пахта ҳосилини тезроқ, ёғин-сочинли кунларга қолдирмай, йиғиб-териб олишга қаратилмоқда. Танлаб пахта теришга киришилди. Дастлабки ҳосил карвонлари йўлга чиқди. Куни кеча Бекобод ва Бўка районларида дастлабки ҳосилни тайёрлов пунктларига топширишга бағишланган тантаналар бўлиб ўтди. Ҳар икки район меҳнаткашлари ҳам далаларда фидокорона меҳнат қилдилар. Бекободликлар 100 тоннадан ортиқ пахта топширдилар.

Бўкалик марди-майдонлар меҳнатининг самараси ҳар бир пайкалда кўз-кўз бўлиб турибди. Ҳар куни далаларда 2 мингдан ортиқ теримчи ишлаяпти. Дастлабки ҳосил карвонига «Ачамайли», Мичурин номли, Жамбул номли жамоа хўжаликлари ва «Бўка» шўро хўжалиги деҳқонлари, айниқса, салмоқли ҳисса қўшдилар.

Асосий ҳосил машинада териб олинади. Бу ишга ҳам пухта тайёргарлик кўрилмоқда. Ғўза баргини тўкишга киришилди. Теримда манфаатдорликка асосий эътибор берилади. Қўлда терилган пахтанинг ҳар килограммига 2 сўмдан, машинада терилган пахтанинг бир тоннасига — 100 сўмдан ҳақ тўланади.

Ҳар икки районнинг дастлабки ҳосилни топширишга бағишланган тантана йиғилишларида деҳқонлар, механизаторлар, хўжалик раҳбарлари сўзга чиқишиб, йиғим-теримни қандай ташкил этиш кераклиги, самарадорликка эришиш учун нималарга эътибор бериш лозимлиги тўғрисида ўзаро тажриба алмашдилар.

Ҳосил тантаналарида вилоят Ҳокими С. Д. Сайдалиев қатнашди ва сўзга чиқди.

(Пахта ҳосил карвонлари ҳақидаги батафсил ҳисоботни газетамизнинг навбатдаги сонида ўқийсиз).

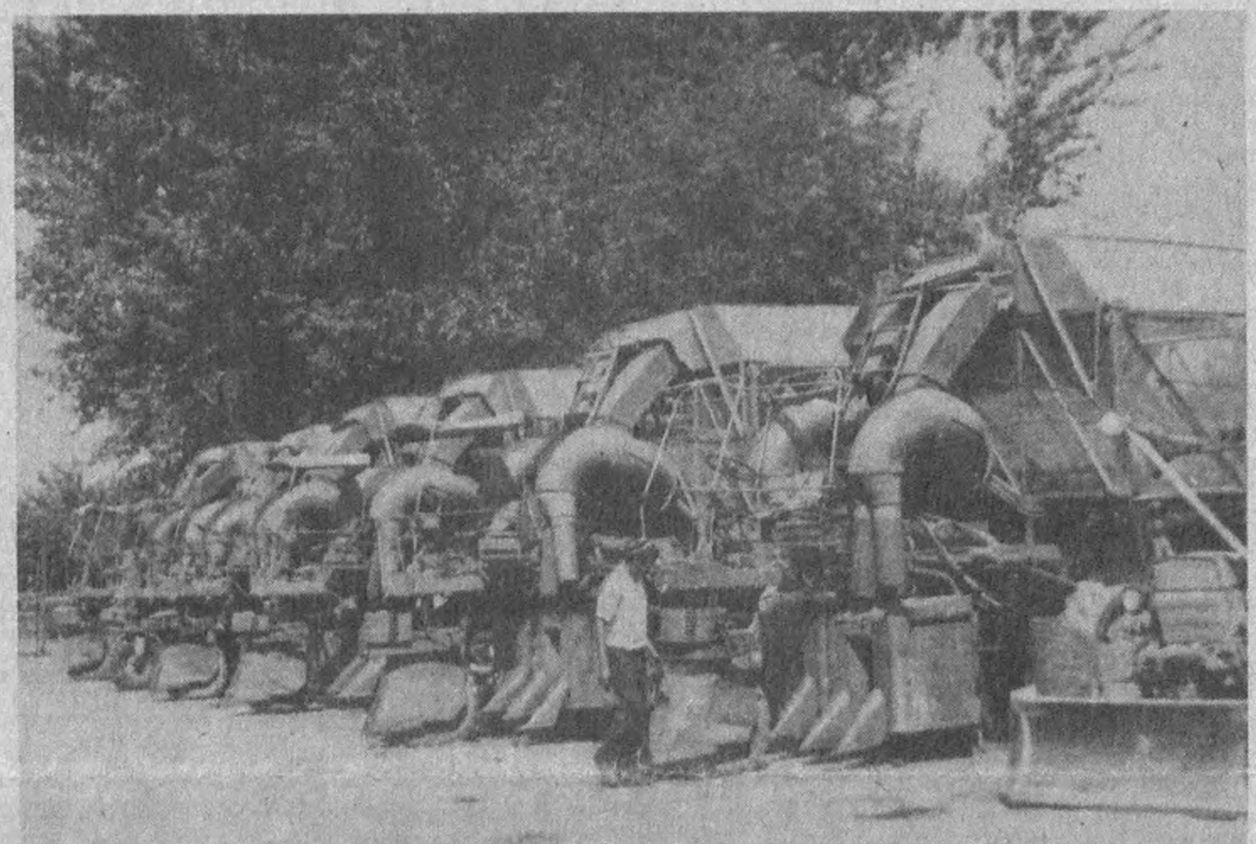

Суратда: Бекобод районида «Ғалаба» жамоа хўжалиги деҳқонлари машина теримига алоҳида тайёргарлик кўрдилар. Хўжаликдаги мавжуд техника муддатдан илгари созланиб, тайёргарлик чизиғига келтириб қўйилди.

Б. САФАРОВ суратга олган.

Рустам АКБАРОВ:

НИЗОЛАРДАН ЯХШИЛИК ЧИҚМАЙДИ

Қардош Тожикистонда содир бўлаётган воқеалар Тошкент вилояти меҳнаткашларини ҳам ташвишга солди. Жойларда бўлиб ўтаётган йиғилиш ва митингларда улар қондош ва жондош тожик халқи бошига тушган фожеадан қайғуда эканликларини изҳор қилишмоқда.

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг мухбири П. Нишонов Тошкент райони ҳокими Рустам Акбаров билан шу ҳақда суҳбатлашди.

— Инсоният маънавий камолот сари интилмоқда,— деди у.— Мустақиллик, инсонпарварлик, демократия ва юксак қадриятлар рўёбга чиқаётган бир вақтда дунёда оловли нуқталар кўпаяётгани қалбларимизни зирқиратмоқда.

Президентимиз Ислом Каримовнинг қардош Тожикистондаги воқеалардан ташвишланиб БМТ Бош котиби Бутрос Гали жанобларига йўллаган мактуби, Тожикистон Олий Кенгаши раиси Акбаршо Искандаровга, жаҳон тожиклари анжумани қатнашчиларига мурожаатида илгари сурилган фикрлар бизга жуда маъқул тушди.

Ўтган авлод-аждодларимиз, дейилади мурожаатномада, Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоий каби буюк алломаларимиз руҳи билан шайтоний васвасалардан, баъзи ёвуз ниятларни кўзлаган ташқи сиёсий гуруҳлар фитнасидан асрасин, шаҳарларимизни харобага айланишдан, оналар ва гўдакларнинг кўз ёшлари тўкилишидан сақласин.

Тожикистонда мавжуд сиёсий кучларнинг ўзаро можароси у ерда яшаётган турли миллатларнинг низосига айланиб кетмаслиги лозим. Тожик халқининг ҳақ-ҳуқуқини, эркини оёқости қилмоқчи бўлганлар ниятига етолмайди. Чунки, Ўзбекистон халқи ва бошқа тинчликсевар халқлар бунга бефарқ қараб турмайди.

(ЎзА).

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

● **ХИТОЙДАГИ** Чженчжоу шаҳрида шаолинча ушу ҳарбий санъати халқаро фестивали очилди. 22 мамлакатдан 500 га яқин қадимий кураш усталари келиб, мазкур фестивалда иштирок этмоқдалар. РАТА—ТАСС агентлигининг мухбири бу ҳақда хабар берар экан, Россия ва Қозоғистон спортчилари ҳам ушбу фестивалда қатнашаётганлигини таъкидлади. 5 кун давом этадиган ушу мусобақаларида Наньцюань, Тайзицюань каби хитойча бокс турлари, шунингдек, ушунинг ҳар хил услубларда қўлланиладиган совуқ қуролларни ишлатиш санъати ҳам намойиш этилади.

● **ЎТГАН** ҳафта охирида Эрон самолёти Боснидаги мусулмон қўшинларига мўлжалланган кўп миқдордаги қурол-аслаҳаларни Загреб аэропортига олиб келди. Чет эл оммавий ахборот воситалари тарқатган ушбу хабарни Хорватия ички ишлар вазирлиги тасдиқлади. Загреб тайёрагоҳидан Сараевога учиб кетишга ҳозирлик кўраётган Эроннинг «Боинг» самолёти текширилганда, ундан инсонийлик ёрдами тариқасида олиб келинган турли хил юклар билан бир қаторда 4 минг дона автомат ва 1 миллионта ўқ топилди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти хавфсизлик Кенгашининг Югославия Республикасига қурол-яроқ олиб келишни ман этувчи ўтган йилги қарорига мувофиқ юқорида айтилган қурол-аслаҳалар мусодара қилинди. Самолёт эса Эронга қайтариб юборилди.

● **СОМАЛИДА** 81,1 минг тонна заҳарли кимёвий модданинг тўкилиб кетиши натижасида катта ёнғин чиқди. Бунинг оқибатида бу ерда ичимлик сувининг заҳарланиш хавфи вужудга келди, деб хабар берди РАТА—ТАСС мухбири. Маълум бўлишича, бундай заҳарли чиқиндилар билан шуғулланувчи Швейцария ва Италия фирмалари ўзини Сомали соғлиқни сақлаш вазири деб атаган Нур Элми Усмон билан 20 йил давомида Сомали ҳудудига турли хил заҳарли чиқиндиларни олиб келиб ташлаш хусусида шартнома имзолаганлар.

● **ҲУКУМАТНИНГ** сарф-харажатларини ва солиқни камайтириш Американи иқтисодий жиҳатдан тиклашнинг асосий омилларидир,— деб айтди АҚШ Президенти Ж. Буш. Президент Мичиган штатидаги Детройт иқтисод клубида сўзга чиқиб, Америка иқтисодиётини ривожлантиришда самара берувчи бир қанча аниқ таклифларни ўртага ташлади. Ноябрь ойида бўладиган президент сайловларида иккинчи бор ўз номзодини қўяётган Ж. Буш яна сайланишга умид қилиб, сайловчиларни ўз томонига кўпроқ оғдириш йўлида саъйи-ҳаракат кўрсатмоқда. Бироқ, сайловчиларни ўзига жалб этиш бўйича Ж. Буш иккинчи номзод Б. Клинтондан ҳамон орқада қолмоқда.

● **ИСРОИЛ** армиясида хизмат қилаётган собиқ Совет Иттифоқининг фуқаролари бўлмиш 10 нафар аскар ўз қисмларидаги сафдошларини урганлиги учун эндиликда ҳарбий суд олдида жавоб берадиган бўлдилар. Сал аввал улардан иккитаси қамоқ жазосига ҳукм қилинган эди.

Тез кунда жамоа тузиб олган жисмонан бақувват аскарлар хизматга янги келганларни қўрқитиб, айримларини уриб, улардан пул талаб қилишар экан. Тель-Авивда рус тилида чоп этиладиган «Время» газетаси юқоридаги воқеа ҳақида ёзиб, бундай бебошликларга нисбатан суднинг қарори шафқатсиз бўлиши керак, деб таъкидлади.

● **АҚШ** Тайванга 150 та Ф-16 қирувчи самолётлари сотиш тўғрисидаги қарорини бекор қилмаса, Хитой Америка буғдойини сотиб олишдан воз кечишини маълум қилди.

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов 11 сентябрь куни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тараққиёт дастури (БМТТД) маъмури, БМТ Бош котиби ўринбосари жаноб Уильям Х. Дрейпер — III бошчилигидаги мазкур халқаро ташкилот ҳайъатини қабул қилди.

Дўстона суҳбат чоғида БМТ тараққиёт дастури билан Ўзбекистон ўртасида мумкин бўлган ҳамкорлик соҳалари, республиканинг мазкур нуфузли халқаро ташкилотнинг иқтисодий ва илмий-техникавий дастурларида иштирок этиши ҳамда БМТ (БМТТД)нинг Тошкентда ваколатхонасини очиш масалалари тилга олинди.

(ЎзА).

БОҒЛАРДАН, САБЗАВОТ ДАЛАЛАРИДАН ХАБАРЛАР

БЎСТОНЛИҚ районн меҳнаткашлари сабзавот етиштириш бўйича режаларини босқичма-босқич бажариб бормоқдалар. Улар бу йил далалардан 7500 тонна карам йиғиб олиб, давлатга топширишлари керак эди. Яхши ният билан меҳнат қилган миришкорларнинг бугун қувончи чексиз, юзлари ёруғ. Чунки, зиммаларидаги режани 119 фоиз қилиб адо этиб 8942 тонна карам топширдилар.

* * *

ТОШКЕНТ райони сабзавоткорлари вилоятда биринчи бўлиб марра сари яқинлашиб келмоқда. Улар айни дамгача далалардан 51230 тонна сабзавот йиғиштириб олиб, режани 77,6 фоизга етказдилар. Айниқса, пиёз етиштириш борасида муваффақиятга эришдилар. Яъни 4750 тонна ўрнига 11820 тонна ҳосил топшириб, режани 248,8 фоизлик нуқтага олиб чиқдилар. Ҳали, далаларда ҳосил кўп. Шу туфайли ҳам кунига 200 тоннага яқин сабзавот терилмоқда. Тошкент райони миришкорларининг яна бир ғалабаси — картошка етиштириш бўйича зиммаларидаги режани адо этганликларидир.

МЕТАЛЛ ПАРЧАЛАРИ—ДАВЛАТГА

Республикамизда, шу жумладан вилоятимизда маъданни қайта ишлаб, қора металл олувчи корхоналар йўқ. Биргина Бекобод металлургия заводи эса бошқа технология асосида ишлайди. Яъни фақат металл парчаларини қайта эритиб, қурилишда ишлатиладиган турли маркадаги арматура симлари, тунука, ичимлик сув ва газга мўлжалланган кичик диаметрли қувурлар тайёрлайди, холос.

Кўп йиллар давомида собиқ иттифоқчи республикалар ўртасида ташкил топган иқтисодий алоқаларнинг кескин ёмонлашиши республикамизни металл билан таъминлашда катта муаммоларни юзага келтирди, халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун сув ва ҳаводек зарур бўлган металл буюмларининг келтирилиши кескин камайди. Фақатгина бартер усули билан айрибошлаш эса эҳтиёжни қондирмаяпти. Бунинг устига нархи ҳам юзларча баравар ошиб, харид қилиш учун катта миқдордаги маблағ керак бўлаяпти.

Шундай бир шароитда Бекобод металлургия заводига катта умид билан қаралмоқда. Унинг бир маромда тўла қувват билан ишлашини таъминлаш учун барча имкониятларни ишга солиш ниҳоятда зарур бўлиб қолди. Бунинг учун эса аввало, унга хом ашё — металл парчалари ўз вақтида, етарли миқдорда етказиб турилиши лозим. Бу ишга вилоятимиз шаҳар ва районлари ҳам фаол қатнашишлари, металл парчалари етказиб бериш бўйича белгиланган режаларнинг тўла бажарилишини таъминлашлари керак.

Лекин деярли ҳамма шаҳарлар ва районларда бу муҳим ишнинг моҳияти, аҳамияти чуқур тушунилмаётганга ўхшайди. Вилоятимизда бирорта шаҳар ёки район режани уддаламаганлигини қандай изоҳлаш мумкин?

Шу йилнинг ўтган саккиз ойида металл парчаларини йиғиш ва тегишли ташкилотларга топшириш тўғрисидаги жадвал ҳам шундан далолат бериб турипти. Айниқса, Оҳангарон ва Янгийўл шаҳарлари, Оққўрғон, Бекобод, Бўка, Қуйи Чирчиқ, Паркент ва қатор бошқа районлар жуда ҳам сусткашлик қилишяпти. Масалан, Паркент районида қора металл парчаларини йиғиб топшириш бўйича саккиз ойлик режа бор-йўғи 27,4 фоиз, Оққўрғон районида эса 28,2 фоиз қилиб бажарилди. Юқорида номлари келтирилган бошқа районларда бу кўрсаткич ҳатто 40 фоизгача ҳам бормайди. Барча имкониятлар бўлишига қарамай Оҳангарон шаҳрида металл парчалари топшириш режаси 74,2, Янгийўлда эса 75,9 фоизда қолиб кетди.

Вилоятимиздаги юзлаб корхоналар ва ташкилотлар ҳам бу муҳим хом ашёни давлатга топшириш юзасидан зиммаларига юклатилган вазифаларни уддалайолмаяптилар. Биргина Ангрендаги кўмир разрези саккиз ойда давлатдан 1255 тонна металл парчаси қарз бўлиб қолди. Зафардаги деҳқончилик ишлаб чиқариш бирлашмаси белгиланган режага нисбатан 807 тонна металл парчасини кам берди. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Масалан, Чирчиқ қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бирлашмаси топширган хом ашё ҳамон режадагидан деярли 800 тонна кам бўлди. Тўйтепа металл конструкциялари заводининг қарзи 899 тоннани ташкил этган бўлса, Ўзбекистон кимё машинасозлиги заводи металл парчасини 542 тонна оз топширди.

Бирорта шаҳар ёки район бундай иккиламчи маҳсулот топшириш режасини уддаламаса, кўплаб корхона —ташкилотлар уни бажармаса — бу Ўзбекистон металлургия заводи жамоасини қийнамайдими? Албатта, қийнайди, бусиз ҳам хом ашё таъминотида таркиб топган мушкул аҳволни янада оғирлаштиради. Ваҳоланки, янги тартибга мувофиқ олинадиган тайёр маҳсулот миқдори бевосита топшириладиган металл парчалари ҳажмига боғлиқдир. Қайси шаҳар ёки район корхона ёки ташкилот металл парчаларини қанча кўп топширса шунга яраша прокат, тунука, қувурлар олади. Бундай қимматбаҳо бинокорлик материаллари камчил бўлиб қолган ҳозирги шароитда шу имкониятдан самарали фойдаланиш мумкин-ку! Ахир бундан бевосита жамоа наф кўради-ку. Лекин шунга ҳам қарамай металл парчаларини топшириш режаси оммавий равишда бажарилмаётганлигини афсусланиш билан қайд қилишга тўғри келади. Бу кимга фойдаю, кимга зарар! Қуйида вилоятимиз шаҳар ва районларида металл парчаларини давлатга топшириш саккиз ойлик режасининг бажарилиши ҳақидаги маълумотларни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Шу йилнинг ўтган саккиз ойида Тошкент вилояти шаҳар ва районларида иккиламчи қора металлар парчасини топшириш режасининг бажарилиши (фоиз ҳисобида) ҳақида маълумот

(тонна ҳисобида).

Шаҳарлар ва районлар	саккиз ойлик режага нисбатан фоиз ҳисобида
Тошкент вилояти (Шу жумладан)	71,9
ШАҲАРЛАР:	
Ангрен	84,5
Олмалиқ	92,0
Оҳангарон	74,2
Бекобод	95,1
Чирчиқ	91,4
Янгиобод	84,4
Янгийўл	75,9
РАЙОНЛАР:	
Оҳангарон	52,3
Оққўрғон	28,2
Бекобод	35,8
Бўстонлиқ	62,8
Бўка	30,5
Қуйи Чирчиқ	30,3
Қибрай	53,7
Зангиота	59,7
Юқори Чирчиқ	58,1
Паркент	27,4
Пискент	46,1
Тошкент	48,2
Ўрта Чирчиқ	44,3
Чиноз	55,9
Янгийўл	65,7
Айрим ташкилотлар	51,6

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»ГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» газетасига 1993 йил учун обуна давом этмоқда. Сиз севимли ва қадрдон газетангизни янги йилнинг 1 январидан мунтазам ўқишни истасангиз шу кунларда алоқа бўлимларига, обуна қабул қилиш пунктларига келинг. Алоқа бўлимлари ходимлари, матбуот тарқатувчилар Сизларга обунани расмийлаштиришда ёрдам беришади.

Шуни унутмангки, «Тошкент ҳақиқати» дўконларга чекланган миқдорда чиқади, уни сотиб олиш қийин. Бунинг устига газета обуначига сотувдагига қараганда анча арзонга тушади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»нинг бир йиллик обуна баҳоси — 366 сўм 60 тийин. Олти ойга — 183 сўм 30 тийин, уч ойга — 91 сўм 65 тийин.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» индекси—64672.

Ф. СП—1

Алоқа вазирлиги «Матбуот уюшмаси»

Тошкент ҳақиқати (нашр номи) 64672 (нашр кўрсаткичи)

рўзномасига ОБУНА

обуна сони

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

РЎЗНОМАНИ ЕТКАЗИШ ВАРАҚЧАСИ

п.в. жойи

64672 (нашр кўрсаткичи)

Тошкент ҳақиқати (нашр номи)

обуна — баҳоси — обуна сони

янги манзилга юбориш — баҳоси — сўм

1993 йил учун (ойлар бўйича)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Қаерга

(почта кўрсаткичи) (манзил)

Кимга

(насаби; исми ва отаси исмининг бош ҳарфлари)

Тошкент ҳақиқати

15 сентябрь, 1992 йил ● № 132 (10.381).

ДАРОМАДГА ҚАРАБ БУРОМАД

Бозор иқтисодиётига ўтиш кенг кўламда давом этаётган ҳозирги вақтда халқ хўжалигининг кўпчилик тармоқларида аҳвол мушкуллашмоқда. Бу саноат корхоналарида ҳам сезиляпти. Узоқ йиллар давомида ташкил топган иқтисодий ҳамкорликнинг барбод бўлиши, бошбошдоқликнинг ниҳоятда кучайиб кетганлиги меҳнат жамоаларини мушкул аҳволга солиб қўймоқда. Кўплаб ишчилар, малакалилари ҳам ўзларининг қадрдон корхона — ташкилотларини тарк этиб, дурустроқ иш ҳақи тўлайдиган кичик корхоналар, ширкатлар, қўшма корхоналарга ишга киришга мажбур бўлмоқдалар. Бунинг учун уларни айблаб бўлмайди. Лекин бу йирик корхона-ташкилотлар фаолиятининг сусайишига олиб келмоқда. Шундай аҳволнинг олдини олиш, жамоанинг муқим бўлиши учун нима қилиш керак?

— Бунинг учун, бизнингча, аввало, жамоанинг ижтимоий муҳофазасини кучайтириш лозим,— деб жавоб берди. Янгийўл пахта тозалаш заводи директори Илҳом Қозоқбоев.— Ҳа, шундай. Ҳозир таркиб топган мушкул иқтисодий вазият биринчи навбатда шуни тақозо этмоқда. Шу сабабли ҳам деярли ҳамма жойда бу масалага эътибор кучаймоқда. Албатта, бу осон иш эмас, бунинг учун имконият бўлиши керак. Имконият эса ҳамма корхона—ташкилотларда ҳам етарли бор, деб бўлмайди, асло. Бироқ уни излаш, топиш ва оқилона, аниқ мақсадни кўзлаб фойдаланиш зарур. Давр, шароит шуни тақозо этмоқда. Нарх-наво кун сайин ошиб бораётган бир вақтда бу жуда муҳим бўлиб қолди...

Завод маъмурияти ўз фаолиятида ишчи-хизматчиларни ижтимоий муҳофаза қилиш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини имкони борича яхшилашга катта эътибор бераётганлигининг гувоҳи бўлдик. Давлат режаларини ошириб бажариш, ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштириш орқали меҳнат унумдорлигини, маҳсулот сифат кўрсаткичларининг ортиши, демак кўрилаётган даромад ва олинаётган фойда миқдорининг кўпайиши туфайли бу муҳим тадбир учун кўпроқ маблағ ажратиш мумкин бўлмоқда.

Ишчи-хизматчилар олаётган иш ҳақининг кескин ошиб бораётганлиги ҳам фикримизнинг далили бўлади. Ўтган йили унинг ўртача миқдори 487 сўмни ташкил этган эди. Бу йил у бир неча марта кўпайтирилди. Биринчи ярим йилликда ишчиларнинг ўртача маошлари бир минг олти юз саккиз сўмга етди. Албатта, ҳозирги бозор ҳисобга олинса бу ҳам кўп эмас. Шунинг учун уни янада ошириш имкониятлари ишга солинди. Натижада шу йилнинг биринчи июлидан бошлаб уч минг сўмга етказилди. Лекин бу ҳам сўнгги чегара эмас. Имконият бўлса уни кўпайтириш давом этаверади. Бундан ташқари, ишчи-хизматчиларнинг нафақага чиқишида ҳам моддий ёрдам бериш йўлга қўйилди. Ҳозир кексалик гаштини суришга узатилаётган ҳар бир пахта тозаловчига бир ойлик маоши миқдорида пул бериляпти. Нафақадаги собиқ ишчи-хизматчиларни илгаригидек ўз ҳолига ташлаб қўйиш ҳам барҳам топди. Улардан муттасил хабар олиб турилади, айниқса байрамларда эътибордан четда қолмайдилар. Зарур бўлса моддий ёрдам берилади. Бу пул, бинокорлик материаллари, чорва учун озуқа ва бошқа шаклларда бўлаяпти.

Завод ишчи-хизматчиларига савдо ва тиббий хизмат кўрсатишни кенгайтириш ва яхшилашга қаратилган чора-тадбирлар ҳам кенг кўламда амалга оширилмоқда. Ошхона, чойхона улар хизматида. Уларда асосан миллий таомлар тайёрланиб, нисбатан арзонроқ нархларда сотилади. Пахта тозаловчиларнинг кундалик овқатланишлари учун ҳам пул бериляпти. Шу йилнинг биринчи ярмида ҳар бир ишчи-хизматчига овқатланиш учун кунига 10 сўмдан берилган бўлса, мана икки ой бўлдики у икки баравар кўпайтирилди. Озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилувчи дўкондан эса рўзғор учун зарур бўлган айрим масалликларни харид қилиш мумкин.

Ижтимоий муҳофаза— давр талаби

— Ёрдамчи хўжаликни ташкил этганимиз шу кунларда жуда асқотмоқда,— дейди директор.— Ўша вақтда бундай хўжалик ортиқча ғалва бўлади, деганлар ҳам топилган эди. Лекин биз бундай сўзларга қулоқ солмадик. Чунки чорва боқиш учун зарур бўлган айрим озуқалар ўзимиздан чиқарди. Дастлаб кичик бўлган ёрдамчи хўжалигимиз ҳозир анча кенгайди, унда боқилаётган чорва туёғи ҳам бир неча баравар кўпайди.

Корхона маъмуриятининг ташаббуси билан яқинда яна 200 та қўй сотиб олинди. Асосий хўжаликдан ташқари кўпчилик пахта тайёрлаш пунктларида ҳам кичик хўжаликлар ташкил этилган. Ёрдамчи хўжаликнинг бундай тарқоқ ҳолда бўлиши муайян даражада уларни юритишни енгиллаштиради. Ҳар бир пункт жамоаси ўз ихтиёридаги чорвани яхши парвариш қилишга, унинг маҳсулдор бўлишига интилади. Молларни боқиш ҳам анча енгил кўчади.

Асосий чорва Зангиота пахта тайёрлаш пункти ёнида жойлашган. Заводдан ташқари пунктда қирқта қўй, учта сигир, бузоқлар, от боқилмоқда. «Интернационал» пахта пунктида эса ўттизта қўй, от бор. Ҳар бир пунктда камида иккита-учта сигир боқилиб, соғиб олинган сут пахта тозаловчиларнинг ҳар бирига ҳар куни ярим литрдан текинга тарқатиляпти.

Бу йил эса ёрдамчи хўжаликнинг яна бир янги тармоғи барпо этилди. «Интернационал» пахта тайёрлаш пунктида балиқчилик йўлга қўйилди. Бу ердаги катта ҳовуз кенгайтирилиб, унга майда балиқ ташланди. Куз охирига бориб ҳовуздан ҳам маҳсулот олинади. Етиштирилган чорва маҳсулотлари ишчи-хизматчиларга арзонроқ нархларда сотиляпти, корхонага қарашли мактабгача болалар муассасаларига етказиб берилади.

Заводда боғча-ясли муаммоси аллақачонлар ҳал бўлган. Битта боғча ва битта ясли бўлиб, уларда пахта тозаловчиларнинг юзлаб жажжи фарзандлари тарбияланмоқда. Ота-оналар эса боғча-ясли учун жуда кам ҳақ тўлайдилар. Унинг бир куни уч сўмгагина тушади. Қолган етмиш етти сўмини завод жамғармасидан олинади. Бир кунлик харажат ўртача ҳисобда ҳар бир бола ҳисобида 80 сўмга айланади.

Дарё бўйларида ташкил этилган дам олиш уйлари ишчи-хизматчиларнинг севимли масканлари бўлиб қолган. Уларнинг бири Сирдарё, иккинчиси Чирчиқ дарёсининг шундоқ қирғоғига жойлашган. Бу ерда исталган вақтда дам олиш мумкин. Бундан ташқари шанба-якшанбада икки кунлик дам олиш ташкил этиб турилади. Бунинг учун зарур автобуслар ажратилади. Дарёларда балиқ овлаш қанчалик ҳузур бағишлашини айтмай қўя қолайлик. Қайиқларда дарё бўйлаб сайр қилиш ҳам мумкин. Айниқса, бола-чақалар билан ҳордиқ чиқаришнинг гашти ўзгача бўлади. Ишчи-хизматчиларнинг юзлаб фарзандлари ёзги таътилларини кашшофлар лагерларида ўтказишлари учун бепул ёки арзон нархдаги йўлланмалар билан таъминланади.

Ҳозирги қийин иқтисодий шароитларга қарамай уй-жой қурилиши ҳам давом эттирилаётганлигини мамнуният билан қайд қилиш лозим. Умуман Янгийўл шаҳридаги мавжуд уй-жойларнинг анчагина қисми шу заводга қарашли, унинг маблағи эвазига барпо этилган. Шундай бўлса ҳам ишчи-хизматчиларнинг турар-жой шароитларини яхшилаш учун янги уйлар бунёд этилмоқда. Шу кунларда бир йўла ҳар бири қирқ саккиз хонадонга мўлжалланган иккита кўпқаватли уй қад кўтармоқда. Уларнинг бири йил охиригача фойдаланишга топширилади, натижада ўнлаб пахта тозаловчилар оилалари янги уйлар калитларини оладилар.

Корхонада ишчи-хизматчиларни ижтимоий муҳофаза қилишга қаратилган бошқа ишлар ҳам амалга оширилмоқда. Жумладан, уларга тиббий хизмат кўрсатиш яхшиланмоқда. Тиббиёт пункти, тиш даволаш хонаси ташкил этилган. Айни вақтда бемор ишчи-хизматчиларни даволаш, уларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш учун Семашко номли илмий текшириш институти билан шартнома тузилган. Ҳар бир ишчи-хизматчига юз килограммгача буғдой тарқатилди. Бунинг учун Қозоғистондан ғалла сотиб олинди. Пахта тозаловчилар унинг ҳар килограмми учун бир сўмдан ҳақ тўладилар. Вақти-вақти билан мой-совун каби серталаб маҳсулотлар билан савдо уюштириляпти. Кейинчалик корхонанинг ўзида чигитдан мой ишлаб чиқарувчи жувозхона ташкил этиш ва бошқа шу каби режалар ҳам бор.

М. МАҲМУДОВ.

● ЭЛЕКТР монтёри Нина Владимировна Якубова Чирчиқ нурхоналари тизмасининг тажрибали ишчиларидан ҳисобланади. У зиммасидаги вазифаларни сидқидилдан бажаради. Шунинг учун ҳам касбдошлари ўртасида ҳурмат қозонган. Ушбу суратда Н. Якубовани иш устида кўриб турибсиз.

М. МАҲМУТОВ сурати.

УЙ ҚУРИШЯПТИ

Узоқ йиллар давомида республикамиз пойтахтида уй-жойлар қурищда катта тажриба орттирган Абдулла Эримов раҳбарлигидаги монтажчилар бригадаси аъзолари шу кунларда ҳам бундай хайрли ишда фаол қатнашмоқдалар. Юнусобод районида яна иккита ҳашаматли турар-жойларни бунёд этиш ишларини жадвалдагидан анча илдам олиб боряпти. Ҳар бири ўнлаб тошкентлик оилаларни ўз бағрига олувчи тўққиз қаватли уйларнинг еттинчи-саккизинчи қаватлари битай деб қолди. Бинокорлар шу йилнинг ўтган саккиз ойлик режасини 115 фоиз қилиб бажариб, биринчи уйсозлик комбинатининг 60-қурилиш бошқармаси бригадалари ўртасида энг юқори кўрсаткичлардан бирига эришдилар.

— Унумли ва сифатли ишлашимизда ўзаро мусобақа жуда қўл келмоқда,— дейди бригадир А. Эримов. — Ҳамкасбимиз Сергей Пак бошчилигидаги бригада билан неча йиллардан бери ўзаро беллашиб келамиз. Билганимизни ўзаро баҳам кўрамиз, билмаганимизни сўраб ўрганамиз, тажриба алмашамиз.

Бундай холисона рақобат С. Пак раҳбарлигидаги бригада учун ҳам қўл келмоқда. Унинг аъзолари мусобақадошлардан ортда қолмаслик учун самарали ишламоқдалар. Ҳар ойда топшириқни 110 фоиз ва ундан ҳам ошириб адо этишяпти.

Енма-ён ишлаётган мусобақадош жамоалар уйларни тез қуриб, пардозловчилар ихтиёрига барвақт топшириш учун иш суръатини муттасил ошириб боришяпти.

С. СУЛТОНОВ.

● Голландияликлар тажрибасидан

Мустақиллик шарофати туфайли халқ хўжалиги тармоқлари, шу жумладан қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда ҳам чет элликларнинг илғор тажрибасидан фойдаланиш учун кенг йўл очилди. Газета, радио, ойнаи жаҳон кўрсатувларидан маълумки, кейинги пайтларда, айниқса, Голландиялик деҳқонлар ва чорвадорлар тажрибасига қизиқиш ортиб бормоқда. Бу бежиз эмас. Мазкур мамлакат сабзавоткорлари дунёда энг сифатли, сара ҳосил ҳамда кафолатли уруғ етиштириш, чорвадан энг кўп маҳсулот олишда устун турадилар. Уларнинг иш услубларини чуқурроқ ўрганиш мақсадида шу йил республикамизнинг бир гуруҳ мутахассислари Голландияда бўлдилар. Улар орасида вилоятимиз вакиллари ҳам бор эди. Мухбиримиз яқинда вилоят мева-сабзавотчилик, узумчилик саноат бирлашмаси раиси Баҳром Носирович НОСИРОВ билан учрашиб шу хусусда суҳбатлашди.

ФЕРМЕР ҚАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК?

— Баҳром Носирович, ўзингиздан қолар гап йўқ, ҳосилнинг онаси уруғ деймиз. Лекин бизда сабзавотчилик, айниқса картошкачиликда бу масала муаммо бўлиб турибди. Ваҳоланки, Голландияда бу муаммо аллақачон ҳал этилган. Аввало шу ҳақда гапириб берсангиз?

— Ҳақ гапни айтдингиз. Собиқ Иттифоқда узоқ йиллар давомида бу муаммони ҳеч ким назар-писанд қилмай келди. Картошкани олайлик. Ҳар йили Украина, Россия, Белоруссия ва Болтиқ бўйи мамлакатларидан 40—45 минг тонна уруғ ташиб келтирилади. Эшовидан тушови қимматга тушади. Бу уруғликларни вагонлардан туширіб, ортиб, то жой-жойига етказиб, саралаб, саранжомлаб олгунча кўп қисми чиқитга чиқади. Бунинг устига сақлайдиган жойларимиз ҳам рисоладагидек эмас. Экиш бошлангунга қадар ярми чириб йўқ бўлиб кетади. Бу ҳам майлия, уруғликларнинг сифати учун кафолат йўқ. Айниқса, 1991 йилда ҳамдўстлик мамлакатларидан юборилган уруғ жуда сифатсиз бўлиб чиқди. Кўп қисми экишга ярамади. Бир қатор минтақалар эса ўзларининг шартнома мажбуриятларини бажармадилар.

— Албатта, сифатсиз уруғдан унган экинни қанчалик яхши парвариш қилсангиз ҳам мўлжалдаги ҳосилни ололмайсизда?

— Турган гап. Шунинг учун ҳам бизда ўртача ҳосилдорлик 80 центнердан ошмайди. Кўп хўжаликлар картошка экинидан зиён кўрадилар. Биз ҳисоблаб чиқдик, ҳозирги олинаётган ҳосилдорлик билан республика аҳолисининг картошкага бўлган эҳтиёжини қондириш учун кам деганда 183 минг гектар ер керак бўлади. Бироқ **голландияликлар технологияси жорий этилса, у ҳолда ҳар гектардан 300 центнердан** ҳосил олиш учун бор-йўғи 35,5 минг гектар ер кифоя қилади. Бу майдон айни пайтда биз картошка учун ажратаётган ердан 6 минг гектар камдир. Нега биз бу имкониятдан фойдаланмаслигимиз керак? Қачонгача ўз қобиғимизга ўзимиз ўралиб ётамиз. 1991 йил охирида голландиялик фермер билан музокаралар олиб борилди ва ҳамкорлик қилинди. Республикамиз шароитида уларнинг ёрдамида картошка етиштириш ишлари бошлаб юборилди. Хусусан «АЕС» фирмаси билан шартнома тузилди. Республикамизда 300 гектар майдонда Голландия технологияси бўйича картошка етиштиришга келишилди. Шуниси диққатга сазоворки, бу майдоннинг 180 гектари вилоятимиздан ажратилди. Масалан, Юқори Чирчиқ районидаги Яссавий колхозида 120 гектар, Ўрта Чирчиқ районидаги А. Икромов номли колхозда 60 гектар ерда голландиялик мутахассислар ҳамкорлиги, маслаҳати асосида картошка етиштиришга киришилди. Бундан ташқари Оққўрғон районидаги Сегизбоев номли совхоз маъмурияти ҳам Голландиядан уруғлик келтириб, каттагина майдонда картошка етиштирди.

— Йил якуни яхши бўлиши кутилмоқдами?

— Умидимиз катта. Биргаликда амалга оширган ва ошираётган агротехника тадбирлари «АЕС» ҳамда «Вольф-Вольф», «Себеко механизация» фирмалари мутахассислари иштирокида таҳлил қилинади, умумлаштирилади, бошқа хўжаликларда ҳам кенг қўлланилиши мумкин бўлган тавсиялар ишлаб чиқилади.

— Энди амалдаги ишларга ўтайлик. Вилоятимиз вакиллари Голландия сафаридан қандай таассуротлар билан қайтишди?

— Таассуротлар жуда бой ва ҳайратомуз бўлди. Мана, «Вольф-Вольф» фирмаси фаолиятини олайлик. Бу фирма асосан картошка селекцияси ва уруғчилиги билан шуғулланади. Улар етиштирган уруғликлар жуда кўп чет мамлакатларига юборилади. Голландия бу соҳада энг юқори ўринни эгаллайди. Фирма ўзининг лабораториялари, иссиқхоналари, тажриба далаларида туну-кун изланади. Картошканинг янги-янги, ҳар қандай шароитда ва тупроқда экиб, ўстириб юқори ҳосил олиш мумкин бўлган навларини етиштириб, кўпайтиради. Яратилган янги навлар ишлаб чиқаришга жорий этиш учун фермер хўжаликларига берилади. Ўз навбатида фермер хўжаликлари эса 500 минг тонна уруғлик картошка етиштириб берадилар. Бу уруғлик картошка ҳар йили дунёнинг 80 дан ортиқ мамлакатларига юборилади. Бизнинг вакилларимиз фирманинг етиштирилган ҳосил намуналари — хиллари намойиш этиладиган даласида 30 дан ортиқ картошка навини ўстириш технологияси ва меҳнат жараёнларини енгиллаштиришда фойдаланиладиган техникалар, механизмлар билан ҳам танишдилар. Бу техникаларни қўлланиш картошка етиштириш, ҳосилни йиғиб-териб олиш, саралаш, ҳосилни сақлаш ишларини механизациялаш имконини беради.

Айниқса, «Себеко механизация» фирмаси бизнинг вакилларимизда катта қизиқиш уйғотди. Фирма бундан ўн икки йил илгари ташкил этилган бўлиб, айни пайтда йирик уюшма ҳисобланади. Унга Голландиядаги мавжуд 100 минг фермер хўжаликларидан 70 мингтаси бирлашган. Бу фирма фермер хўжаликлари учун зарур бўлган уруғлик, трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари, ёнилғи-мойлаш материалларини етказиб беради. Айни пайтда у фермер хўжаликларида етиштирилган маҳсулотларни ҳам қабул қилиб олади, ўзидаги кичик корхоналарда қайта ишлайди. Фирма шу билан бирга ўзининг уруғчилик лабораториялари, иссиқхоналарида, намойиш далаларида дон, дуккакли экинлар, чорва озуқаси, сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг янги-янги навларини яратиш ва уларни кўпайтириш билан ҳам шуғулланади.

«Роял Слейс» фирмаси ва Эйнхаузен шаҳридаги мева-сабзавот аукциони иш жараёнлари ва уларнинг тажрибалари билан танишиш ҳам кўп янгиликларни ўрганишга ёрдам берди. Мазкур фирма дунёнинг 140 та мамлакатига турли хилдаги қишлоқ хўжалик экинлари ва гулларининг уруғини сотади. Бунинг учун асос бор: дунёнинг жуда кўп мамлакатларида фирма ўзининг тадқиқот ишлари билан шуғулланадиган станцияларига эга. Бу тадқиқот даргоҳларида ҳар хил иқлим ва тупроқ шароитларига мос янги навлар етиштирилади. Фирма ҳар йили оладиган даромадининг ярмини ана шу тадқиқот станциялари моддий-техника базасини мустаҳкамлашга сарфлайди. Уруғликни тайёрлаш ва сақлаш учун маблағни аямайди.

Фирма уруғлик, навларнинг сифати учун кафолат беради. Айни пайтда фермерлар учун ҳар йили махсус семинар-кўргазмалар ташкил этилади. Фирмадан уруғликни сотиб оладиган чет эл давлатларининг хўжаликлари учун ҳам вақти-вақти билан семинарлар ташкил этилади.

Мазкур фирмада етиштирилган сабзавотнинг айрим навлари, уруғликлари Андижон вилоятининг баъзи бир хўжаликларида синаб кўрилмоқда.

Бизнинг вакилларимиз сабзавот маҳсулотларини сотиш бўйича иш олиб борадиган аукционнинг фаолияти билан ғоят қизиқиб танишдилар. Бу улар учун бутунлай янгилик эди. Аукционнинг омборхоналарида сабзавотнинг 50 дан ортиқ тури сақланади. Бу маҳсулотлар сараланиб, чиройли ва қулай идишларга жойланиб қўйилган. Худди кечагина даладан узиб олиб чиқилган дейсиз. Ҳар йили ана шу аукцион орқали 250—260 минг тонна сара мева-сабзавот, картошка сотилади. Шуниси диққатга сазоворки, даладан узиб олинган сабзавот аукционга келгач, мамлакатнинг исталган бурчаги ва ундан ташқаридаги истеъмолчига етиб боргунича узоғи билан бир кун вақт ўтади, холос.

— Аукциондаги маҳсулотларнинг сифати назорат қилиб туриладими?

— Бу ҳақда гапириб ўтиришнинг ўзи ўринсиз. Маҳсулот даланинг ўзидан сараланиб келади. Нитратларни аниқлайдиган бирор-бир асбобни ишлатишга эҳтиёж ҳам, ҳожат ҳам йўқ. Маҳсулот қабул қилиниб омборхонага жойланаётганда шунчаки кўз ташлаб қўядилар, холос. Чунки, фермерларнинг обрўси катта. Уларга ишонч зўр. Далада етиштириладиган маҳсулотнинг орасида сифатсизининг (бизнинг тилимиз билан айтганда стандартга тўғри келмайдиганни) ўзи бўлмайди. Маҳсулотни омборхонага фермернинг ўзи олиб келади. Қачон, қай маҳалда, қайси хилдаги ва турдаги маҳсулотлардан қанча миқдорда олиб келишлик ҳақида ҳар бир мавсум олдидан ўзаро келишиб, шартнома тузиб оладилар. Фермер аукционга топширадиган маҳсулоти сотиладими, йўқми бундан қатъий назар, меҳнат ҳақини тўлаш кафолатланган. Чунки махсус суғурта ташкилоти ҳам хизмат қилади. Далалардаги экинлар парвариши жараёнида амалга ошириладиган юксак савиядаги агротехника ишлари, омборхоналардаги тартиб, интизом, саранжом-саришталикни кўрар экансиз, албатта бунда уруғчилик билан шуғулланадиган фирмаларнинг ҳам хизмати катта эканлигига тан берасиз, ишонч ҳосил қиласиз.

— Даладан маҳсулот омборхонага келиб тушгач, кейин бу маҳсулотларни сақлаш қандай йўлга қўйилади?

— Бу ўринда Биденхаузен шаҳридаги «Омпиветь» фирмаси хизмати алоҳида аҳамиятга эгадир. Бу фирма ҳавони янгилаб турадиган совутиш ускуналари ишлаб чиқаради. Вакилларимиз бу ускуналар қандай ишлаб чиқарилиши билан ҳам танишдилар. Энг замонавий ҳисобланган бу ускуналардан Голландиядаги барча омборхоналар фойдаланадилар. Фирма «Себеко механизация», «Себеко халқаро лойиҳа» фирмалари билан ўзаро ҳамкорликда, узвий алоқада иш олиб боради. Ускуналар такомиллаштириб турилади.

— Албатта, далаларда бўлиб фермер хўжаликларининг ва у ердаги деҳқонларнинг ишлари, меҳнатлари билан ҳам танишгандурсизлар?

— Бўлмасамчи. Айниқса, Питер Тасис фермер хўжалиги иши ҳар жиҳатдан намунали ва ўрганса арзийдиган хўжалик экан. Бу ерда 40 гектар майдонда буғдой, пиёз, уруғлик картошка, қанд лавлаги етиштирилади. Уларда экин экиш, ишлов бериш, ҳосилни йиғиб олиб, саралашу транспортларга жойлаш ва тушуриш каби иш жараёнларини жуда енгил, қийинчиликсиз бажарадиган транспортларнинг, техниканинг ҳар хил туридан бор. Далада иш тугаган пайтда бу техника бекор туриб қолмайди. Фермер шартнома асосида бу техникалардан фойдаланиб қўшни хўжаликларнинг ҳам даласида ишлайди. Шунингдек, Биденхаузен штатидаги Питер Дерада фермер хўжалигида ҳам 40 гектар ер бор. Ана шу майдонда 5 киши, оила аъзолари ва битта ёлланма ишчи меҳнат қилади. Буғдой, картошка, пиёз, қанд лавлаги, чорвага едириладиган ўт ўстирадилар. Ҳосилдорлик ниҳоятда юқори. Умуман, фермер хўжаликларида ҳар гектар ердан ўртача 90—100 центнердан буғдой, 700 — 750 центнердан қанд лавлаги, 600 центнергача етказиб картошка олинади.

Деҳқончилик маданияти ғоят юқори. Далалар механизацияdan фойдаланиш учун ғоят қулай бўлиб, йирик карталарга бўлинган. Ҳар уч-тўрт йилда экин алмашлаб турилади. Ҳар бир экин тури учун махсус сеялка ва ҳосилни йиғиб оладиган техника мавжуд.

Иссиқхоналарда асосан оилавий пудрат бўлиб, помидор етиштирилади. Лекин ишнинг ташкил этилиши, тартиб-интизом ҳар жиҳатдан юқори. Помидор уруғидан ўстирилади. Томчилаб суғорилади. Ҳар квадрат метрдан 50 килограммдан ҳосил олинади. Ҳосил сараланиб сиғими 6 килограммли идишларга жойланиб, сўнг сотувга чиқарилади. Иссиқхонада экинни чанглатиш учун асаларидан фойдаланарканлар.

— Энди Голландия чорвачилигининг ўзига хос хусусиятлари ҳақида гапириб берсангиз?

— Бу мамлакатда қорамол, қўй ва эчки йилнинг саккиз ойи давомида фақат яйловда боқилади. Яйловлар бўлак-бўлакларга бўлиниб, атрофи ўраб қўйилган, у ерда беда ва ўт ўстирилади. Ўғитлаб турилади. Агар намгарчилик кам бўлса, махсус ариқлардан фойдаланиб, ёмғир ёғдирувчи механизмлар ишга солинади. Вакилларимиз Хейвел оиласи фермер хўжалиги билан қизиқдилар. Бу чорвадор оила асосан сут етиштириш билан шуғулланади. Маҳсулотни қайта ишлайди. 88 гектар ери бор. 160 та сигир боқади. Ҳар бир сигирдан ўртача 7500 килограммдан сут соғиб олади, 100 бош сигирдан 100 бош бузоқ олинади. Оиланинг 300 квадрат метр майдонни эгаллаган ихчамгина сут заводи бор. Бу ерда ҳар йили 1200 тонна сут қайта ишланади ва 120 тонна сир тайёрланади. Сир олингандан кейинги қолган зардоб сути ҳам уч фоизгача ёғ беради. Ундан сариёғ тайёрлайдилар. Сутнинг маълум бир қисмидан музқаймоқ ишлаб чиқарадилар. Сир, сариёғ, музқаймоқни шартнома нархида магазинларга сотадилар. Шартномага қатъий амал қилган ҳолда бу маҳсулотларни қатъий график бўйича белгиланган кун ва соатда ўз транспортларида етказиб берадилар.

Энг кўп сут берадиган қора ола зотли сигирларнинг асл ватани Голландиядир. Ҳар бош сигирдан ўртача 5000 — 6000 килограммдан сут соғиб олинади. Сутнинг ёғлилик даражаси 4 фоиздан ошади.

— Баҳром Носирович, суҳбатдан маълум бўлаяптики, Голландия қишлоқ хўжалигида фермерлар ҳал қилувчи роль ўйнайди. Уларнинг обрўси ниҳоятда баланд. Бизда эса... ўзингиздан қолар гап йўқ. Фермерлар ҳақида ҳар хил фикр бор. Айримлар фермерлар керак деса, айримлар бошқача фикрда.

— Бу тушунарли, албатта. Фермер ким бўлиши, қандай бўлиши ва қандай меҳнат қилишини, ишни ташкил этилишини голландияликлардан ўрганиш керак. Чунки Голландия мамлакати ҳақли равишда ўз фермерлари билан фахрланади. Бу мамлакатдаги фермерлар дунёдаги энг юқори малакали, маълумотли, маданиятли, юксак онгли одамлар ҳисобланадилар. Улар ҳар қандай ишни аъло даражада бажаришни ўзларининг бурчлари, кундалик вазифалари деб тушунадилар. Мамлакат шон-шарафини биринчи ўринга қўядилар. Фермерлар фирмаларнинг ишида фаол қатнашадилар, режалаштириш, истиқболни белгилаш, маълум бир қарорлар қабул қилишда иштирок этадилар. Қишлоқ хўжалик техникасини такомиллаштириш, уруғлик, навларнинг сифати ва бошқа масалалар бўйича уларнинг фикр-мулоҳазалари, албатта, инобатга олинади.

Уларнинг турмуш, яшаш ва меҳнат шароити ҳар жиҳатдан яхши. Хўжаликлари шаҳарга яқин ёки узоқда жойлашган бўлишидан қатъи назар, барча шарт-шароитлар яратиб берилган. Замонавий турар-жойлар, ишлаб чиқариш бинолари, электр қуввати, газ, иссиқ ва совуқ сув билан, албатта, таъминланган бўлади. Канализация бор.

— Фермерлар билан ўрнатилган алоқанинг истиқболини қандай изоҳласа бўлади?

— Ниятларимиз ниҳоятда катта. Голландиялик фермерлар республикамиз қишлоқ хўжалигини юксалтиришга астойдил ёрдам беришга бел боғлашган. Улардан бир гуруҳи шу йилнинг ёзида бизда бўлишганида Юқори Чирчиқ районидаги Яссавий номли хўжаликда ўзлари тавсия этган технология бўйича етиштирилаётган картошка пайкалларида бўлдилар. Баъзи-бир қимматли маслаҳатларини бердилар. Голландия сафари ва бу мамлакат фермерларининг вилоятларда бўлиши биз учун катта тажриба мактаби бўлди. Шунинг учун ҳам бундан буён бир қатор зарур тадбирларни амалга оширишга киришдик. Голландия технологияси бекаму кўст қўлланилса сабзавот экинлари ҳосилдорлигини кам деганда бир ярим, икки бараварга ошириш, сифатини яхшилаш, энг муҳими маҳсулотни ўзимизда қайта ишлаб, чет элга ҳам сотиш имконига эга бўламиз.

Суҳбатни
Н. РИХСИЕВ
олиб борди.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!
ОБУНА ВАРАҚАСИНИ БЕХАТО ТЎЛҒАЗИНГ!
ҲАРАКАТ ҚИЛИНГ!

Агар обуна «Матбуот уюшмаси» агентлигида расмийлаштирилган бўлса, касса аппаратининг муҳри, алоқа бўлимларида расмийлаштирилганда эса тақвим штемпели албатта бўлиши керак.

Бу ҳолда обуначиларга абонемент билан бирга пул қабул қилинганлиги ҳақида квитанция берилади.

АЗИЗ ОБУНАЧИ ЎРТОҚЛАР!

Рўзнома ва ойномаларга обуна варақчасини сиёҳли ручкаларда хатосиз, сўзларни қисқартирмасдан ва тушунарли қилиб тўлғазинг.

Обуначи ўз турар жой манзилгоҳи, насаби; исми ва отасининг исмини аниқ ёзишни талаб этилади.

Обуна варақчасидаги «ПВ—Жойи» деган ёзувли катакларни алоқа бўлинмалари ва «Матбуот уюшмаси» агентликлари ходимлари тўлғазади.

Биринчи бетга қаралсин.

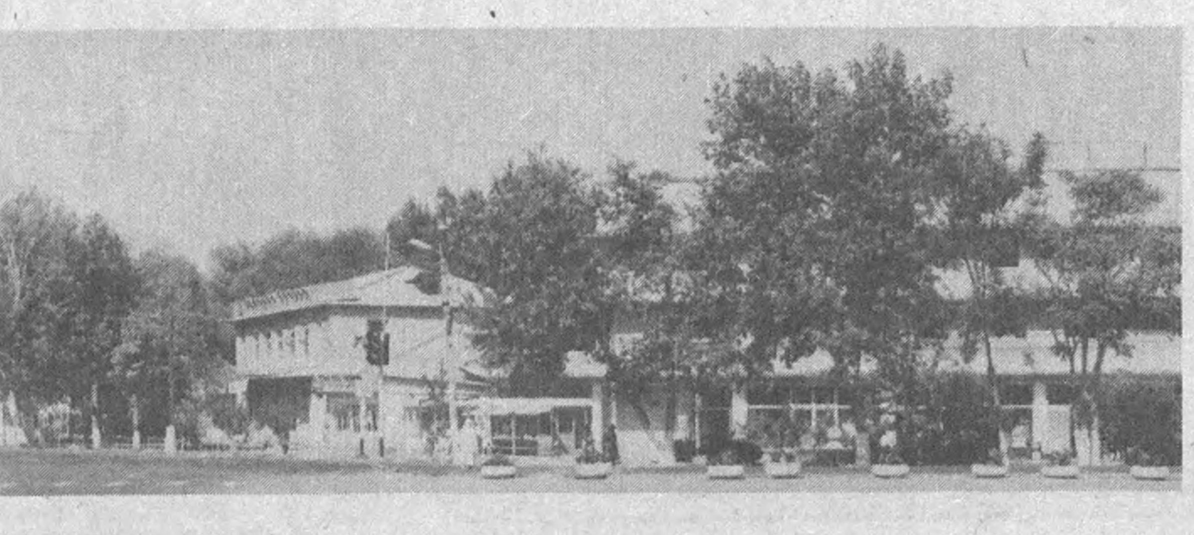

● «Тошкент ҳақиқати» йўқламаси

Ўзбекистон Республикасининг Мустақиллиги куни муносабати билан юқоридаги рукн остида шаҳар ва районлар ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи саҳифаларини бераётган эдик. Бу галгиси Пискент районига бағишланди. Ундаги мақолалар, хабарлар, суратларда район меҳнаткашларининг пахтачилик, сабзавотчиликни ривожлантириш ва бошқа соҳаларда эришган ютуқлари ҳақида ҳикоя қилинди. Шунингдек, бир қатор материалларда бу кўҳна масканнинг тарихи ва бугунги жўшқин ҳаёти тўғрисидаги маълумотлар ҳам берилди. Қуйида улар билан танишасиз.

АҲИЛЛИК БОР ЖОЙДА БАРАКА БОР

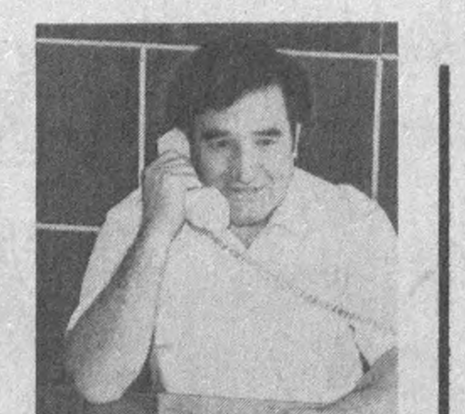

Пискент вилоятимиздаги энг кўҳна район ҳисобланади. Унинг тарихига назар ташлаган киши бу ҳудудда бундан икки минг йиллар аввал ҳам кишилар деҳқончилик, чорвачилик билан шуғулланганликлари, ҳунармандчиликка меҳр қўйганликларини билиб олади.

Шунингдек, Пискент мустақиллик учун кураш йўлида жон фидо қилган неча ўнлаб мард ўғлонларни камолга етказган маскан ҳамдир. Ўзбекистон тарихи солномаларида биринчи маориф ўчоқлари шу жойда шаклланганлиги тўғрисида ҳикоя қилинади.

Бугунги Пискентнинг жамоли ўзгача. Янги турар жойлар, мактаблар ва боғчалар, равон ва озода кўчалар. Ҳамма шаҳар ва районлардаги каби пискентликлар ҳам Мустақиллик байрамини кенг нишонлашди. Район аҳли бу шодиёнага муносиб совғалар билан келди. Айни пайтда истиқлол фақат меҳнатдаги ютуқлар эмас, у маънавий ўзгаришларни ҳам талаб этади. Бундай режалар ҳам амалга ошмоқда. Район Ҳокими Абдусамад НОСИРОВнинг ҳикояси, мулоҳазалари ана шу ютуқлар, мустақиллигимизни мустаҳкамлаш ҳақида.

— Ҳақиқатан биз Ўзбекистонимиз мустақиллигининг бир йиллигини жуда катта хурсандчилик ва чексиз фахрланиш туйғуси билан нишонладик,— дейди у. — Шу вақтгача ҳеч бир байрам бу қадар оммавий ва файзли ўтмаган эди. Халқимизнинг ўзига хос яхши анъана, урф-одатлари борлиги ҳаммамизга маълум. Яъни улуғ айём, ҳайит кунлари арафасида уйи, эшик олдилари, ҳовли ва кўчаларни орасталаганлар, озодагарчиликка катта эътибор берганлар, яъни шундай мўътабар кунларни пок ҳолда қарши олганлар. Шу боис биз юртимиз мустақиллиги байрамига тайёргарлик кўрар эканмиз, ана шу таомилни унутмадик. Район ҳудудидаги барча ташкилот, хўжалик, корхона ва муассасалар ўз ҳудудларидаги орасталикка алоҳида аҳамият бердилар, шанбаликлар ташкил этилди, кўчалар саранжом-саришталанди, девор ва панжаралар бўялди. Байрам куни райондаги барча йирик ташкилот, хўжалик ва корхоналар ўзларига ажратилган алоҳида жойларда сайиллар ўтказдилар, концертлар ташкил қилдилар. Ўзига хос савдо расталарида маҳсулотларини халққа арзон нархларда сотдилар.

Райондаги барча катта-кичик корхона, ташкилот ва муассасалар, жамоа ва давлат хўжаликлари, қўйингки, барча жойда ош дамланиб, элга улашилди. Ҳисобимизга кўра район бўйича шу куни 2,5 тонна гуруч дамланди. Байрам куни бирорта қалби ярим, шароити оғир оилада яшовчини четда қолдирмай, йўқлаб улар хонадонига ҳам байрам нафасини олиб киришга ҳаракат қилдик. Шуни айтиш кераккки, Мустақиллик биз учун, юртимизда яшовчи ҳар бир фуқаро учун ниҳоятда ардоқли ва қадрлидир. Баъзан, биз мустақилликни жуда осон қўлга киритдик, деган гап-сўзларни эшитиб қоламиз. Бундай ўйлаганлар жуда қаттиқ янглишадилар. Бу кунга етгунга қадар не-не буюк алломалар, аждодларимиз афсус-надомат, орзу-умид билан ўтдилар. Қанчалаб мард ўғлонлар бу йўлда жон фидо қилдилар. Биз эса ана шундай оламшумул воқеа — Ўзбекистон Республикаси Мустақил деб эълон қилинган даврда яшаётганлигимиз, унинг пойдеворини тиклаётганлар сафида эканлигимиз билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Лекин, ана шу пойдеворнинг мустаҳкам ва бақувват бўлиши ҳар биримизга, юртимиз иқтисодий мураккаб даврни бошидан кечираётган бир пайтда зиммамиздаги вазифанинг масъулиятини ҳис қилган ҳолда бажаришимизга боғлиқ.

Албатта, халқимиз учун энг биринчи галда тинчлик, осойишталик керак. Бу борада мустақил Ўзбекистон раҳбарияти тутаётган йўл, юргизаётган сиёсатни ҳар қанча қўллаб-қувватласак арзийди. Районимизда ҳам бу иш яхши йўлга қўйилган. 80 мингга яқин пискентликлар орасида ўзбеклар билан бир қаторда тожиклар, қозоқлар, рус ва бошқа миллат вакиллари бор. Улар бир тан, бир жон бўлиб, эл-юрт тўкин-сочинлиги йўлида фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Албатта, барча жойда бўлгани каби иқтисодиётдаги қийинчиликлар, бюджет аҳволининг оғирлигига қарамай энг зарур иморатлар қурилиши давом эттириляпти. Масалан, район марказий касалхонаси учун янги бино қурилиши тез суръатлар билан олиб борилмоқда. Кўпчилик ота-оналар талабхоҳишларини ўрганиб, уларни инобатга олган ҳолда А. Алавий кўчасида 460 ўринли янги болалар боғчаси бунёд этилаётган эди. Мустақиллик байрами арафасида ана шу боғча кичкинтойлар ихтиёрига топширилди. Бу эса болажонларимиз учун ҳам, уларнинг ота-оналари учун ҳам муносиб байрам совғаси бўлди.

Маълумки, Президентимиз пахтакорлар, деҳқонлар, пиллакорлар оғир меҳнатини муносиб баҳолаб, бир қатор фармонлар қабул қилди. Хусусан, етиштирилган пахтанинг 5 фоизини, пилланинг 25 фоизини ўзида олиб қолиб, ўз хўжалик равнақи учун сарф этиш яхши натижалар бермоқда. Агар хўжалик раҳбари тадбиркор, ишбилармон бўлса, ички имкониятлардан келиб чиқиб, кишилар меҳнатини енгил қилиш, уларни ижтимоий муҳофаза қилишга эътибор беради, бунинг учун маблағ топади ҳам.

Районимиздаги «Дўстлик» давлат хўжалиги ва Охунбобоев номидаги жамоа хўжалигида бу иш яхши йўлга қўйилган. Бу ерда жувозхона, тегирмон қурилиб, ишга тушди. Эндиликда, ўз ларида етиштирилган буғдой ун қилиб, аҳолига сотилмоқда. Х. Қодиров номли жамоа хўжалигида ҳам буғдойни ўзлари етиштириб, ўз халқига сотиш йўлга қўйилди.

Бозор иқтисодиётини баъзилар у ердаги маҳсулотни бу ерга олиб келиб қимматроқ нархда сотиш деб тушунса хато қилади. Бозорга маҳсулот олиб чиққан корхона ёки шахс уни ўзи яратиб, у ердаги бор маҳсулот билан рақобатлашган ҳолда сотиши керак. Биз ана шундай маҳсулот яратувчи кичик корхоналарни қўллаб-қувватлаб, уларга кенг йўл бераяпмиз. Ана шундай хайрли мақсадларда районимиздаги Ёқуббек корхонаси ташкил этилганига бир йилча бўлди, холос. Пискентдан чиққан саркарда Ёқуббекнинг эвараси Абдусаттор Рашидов бош бу корхонанинг ҳозирда иккита ғишт заводи бор. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган хом ва пишиқ ғишт, кулолчилик маҳсулотлари пискентликларга арзон баҳоларда сотилмоқда.

Айни кунларда Охунбобоев номли жамоа хўжалигида Италия билан ҳамкорликда помидорни қайта ишловчи кичик корхона лойиҳалари тайёрланди. Бу билан машаққатлар эвазига етиштирилган ҳосил нобуд бўлмай, улардан сифатли консерва маҳсулотлари тайёрланиб, халқимизга зарур маҳсулотлар билан айирбошлаш имкони яратилади. Шуҳратхон Ҳакимов бош бўлган «Лазер» кичик корхонасида эса илмий кучлар билан ҳамкорликда иш олиб бориб қуюлтирилган шакарли сут ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигида оқ момиқ рўмол ишлаб чиқарувчи кичик корхона фаолиятидан хабардор эдик. Бу бизга анча маъқул келди. Сабаби — аёлларимизга манзур бўладиган бундай рўмоллар ўзимиздан чиқса, нархи анча арзонлашарди, қолаверса, бу иш учун зарур хом-ашё ўзимизда бор. Шу боис Манзура Мўйдинова ва Наима Бегматоваларни мазкур хўжаликка бу касб сир-асрорларини ўрганишга юбордик. Қизларимиз уч ой давомида у ерда бўлишиб, рўмол тўқиш ҳунарини эгаллаб қайтишди. Дастлаб шаҳар Кенгаши биносидаги бир хонада иш бошлаган бу жамоа ҳозир шароитлари бор бинога кўчиб ўтган. Кичик корхона ишчилари дастлабки маҳсулотларини Мустақиллик байрами куни ўзларига ажратилган павильонда намойиш этдилар. Режамизда бу ва бу каби аҳоли эҳтиёжи учун зарур саноат моллари ишлаб чиқарувчи кичик корхоналар сонини кўпайтириш, борлари ишини жонлантириш вазифаси турибди. Бу эса биринчидан, бозорларимизда моллар кўпайишига, демак нарх-навонинг пасайишига сабаб бўлади. Иккинчидан, кўплаб аёллар иш билан таъминланадилар.

Районда фермерчиликка ҳам кенг йўл берилмоқда. 670 гектар ер уларга бўлиб берилди. Бу иш айниқса Х. Қодиров номли жамоа хўжалиги, «Ўзбекистон» давлат хўжалигида яхши йўлга қўйилган. Қишлоқ хўжалигидаги аҳволга келсак, мен мутахассис сифатида бу йилгидек оғир келган йилни эслолмайман. Ҳатто май ойининг охирларида ҳам пахтани қайта экдик. Ғўза 35—37 кунга ёмғир остида қолиб кетди. Лекин, ишлаган имкон қидиради, ишламаган баҳона дейдилар. Шунинг учун меҳнаткашларимиз астойдил, ҳалол меҳнат қилдилар, тер тўкдилар. Ҳозир далаларимизда мўлжалдаги ҳосил бор. Ўйлаймизки, кўнгли етиштирган пахтасидек оқ ва покиза деҳқонларимиз ҳосилни ўз вақтида йиғиб-териб олиб, эл-юрт маъмурчилиги, юртимиз фаровонлигига ўз улушларини қўшадилар.

Пискент — тарихий шаҳар, бир неча йилдан кейин унинг 2000 йиллиги нишонланади. Пискентдан кўплаб олиму фузалолар етишиб чиққан, бу ерга улуғ Бобурнинг табаррук қадами етган. Қадимдан халқимиз орасида ҳамжиҳатлик, тотувлик, аҳиллик бор. Ана шундай фазилатлар кишиларимизни ҳеч тарк этмаса деймаn. Ҳар биримиз юртимиз ривожига ривож қўшайлик, лекин ҳеч қачон қилаётган ёки қилган ишимиз билан мағрурланиб кетмайлик.

ТАРИХДАН БИР ШИНГИЛ

Пискент райони тарихига тааллуқли мулоҳазамни район номи маъносини таърифлашдан бошлашни лозим топдим. «Пискент» сўзи машҳур шарқшунос олим, профессор М. Е. Массоннинг 1953 йилда нашр этилган, «Ахангеран» деб номланган археологик-топографик очерклар тўпламида таъкидланишича, аслида Бисткент бўлган экан.

«Бисткент» йигирма кент (аҳоли пункти) деган маънони англатади. Китобда «кент» сўзи «кант», «канд» ва «кенд» шаклида ишлатилганлиги ҳам тилга олинади.

Араб географлари Абу Исҳоқ Иброҳим ибн Муҳаммад ал-Форисий ал-Истахрий, Ибн Ҳавҳал ва Муқаддасийлар Оҳангарон дарёси атрофида жойлашган Илоқ вилоятида 14 та шаҳар ва қишлоқ номи «кет» («кент») сўзи иштирокида тузилганлигини таъкидлаб, шу жумладан «Бисткент»ни ҳам тилга олади.

Профессор М. Е. Массон юқорида тилга олинган китобида 20 та аҳоли пункти бирлашса, жуда катта шаҳар бўлиб қолади, аммо Бисткент унча катта шаҳар эмас, деган фикрни билдиради. Менимча, дейди олим, дастлаб 20 оила кўчиб келиб жойлашган кейинчалик улар бирлашиб шаҳар тусини олган бўлиши керак.

Олим 1930 йилда Бисткентдаги Мингтепаларнинг бирини қазитади. Тепалик тубида ҳалок бўлган солдат жасади, унинг ёнида бундан икки минг йил муқаддам Хитойда ишланган кўзгу борлиги аниқланади.

Шунга кўра Бисткент шаҳри бундан икки минг йил илгари пайдо бўлган деган фикр юритилса, ҳақиқатга яқинроқ бўлади.

Бисткентга Бобурнинг қадами етганлиги ҳам муҳим бир воқеадир. Самарқанддан қайтаётиб, Хўжанд шаҳри рўпарасида Сирдарёдан ўтиб, маркази Тункент шаҳри (бу шаҳар ҳозирги Олмалиқ шаҳридан 8—10 километр шарқ томонда бўлган) Илоқ вилояти ҳудудида жойлашган Бисткентга ҳам келади. Буюк шоир ва давлат арбоби «Бобурнома»да таъкидлашича, ўша пайтда Бисткентда Мулло Ҳайдар ўғли Абдуманнон ҳокимлик қилар экан.

Бобур «Топмадим» деб номланган ғазалининг икки мисрасини Бисткент яқинидаги Сомсарак (ҳозирги Бўка)да ёзган экан:

«Жонимдан ўзга ёри вафодор топмадим,
Кўнглумдан ўзга маҳрами асрор топмадим».

Бисткентлик Ёқуббек Қўқон хонлигининг лашкарбошиси бўлган. Рус мустамлакачилари бостириб келгач, ўз қўшинлари билан Хитойга кириб боради ва аҳолининг кўпчилиги уйғурлар бўлган ўлкада ўз ўғиллари Ҳаққулибек ва Беккулибек билан қарийб 40 йил ҳукмронлик қилади.

Ўша кезда Бисткент ҳам рус мустамлакачилари томонидан босиб олинади. Бисткентга бостириб кирган рус қўшинларига Пистолькорс деган офицер бошчилик қилади.

Октябрь инқилоби амалга оширилиши натижасида 1918 йил 20 ноябрь куни Пискентда ҳам ҳокимият большевиклар қўлига ўтди. 1918—1920 йилларда фаолият кўрсатган инқилобий-ҳарбий кенгашга Султон Сегизбоев бошчилик қилди.

Пискент райони Абдулла Алавий, Аббосхон Ашрапов, Насриддин Шоматов, Рштахон Алавий, Эркин Соатов, Ҳусан Қодиров, Шавкат Матқулов, Қаюм Каримов каби олимлар ҳамда Дилафкор ва Музайяна Алавия каби ижодкорлар юртидир.

Мустақилликка эришган жумҳуриятимизнинг бир гўшаси ҳисобланмиш Пискент тарихидан бир шингил ҳикоя қилишни ўзимнинг бурчим деб билдим.

Мажид САМАДОВ,
уруш ва меҳнат фахрийси.

КЕЛАЖАККА ХИЗМАТ ҚИЛСИН

ПИСКЕНТЛИКЛАР республикамиз мустақиллигига 1 йил тўлган йилда етиштирилган ҳосилни пахта манзилларига топширишни тантанали нишонлашмоқчи. Шаҳар марказидаги пахта тозалаш заводи ҳовлиси ўша куни байрам тусига киради.

Завод директори ўринбосари Дадамурод Ҳасанбоевнинг гапига қараганда корхона мавсумга 7 августдаёқ ҳозирлаб қўйилган. Улар капитал таъмирлаш ишларини вилоятда биринчи бўлиб тугаллашди. Бу борада Икром Насриддинов, Владимир Лактёнов, Ноёб Абдуллаев, Нўъмон Ҳайдаров каби ишчиларнинг ҳиссаси катта бўлди. Корхона жамоа аҳли мустақиллик байрамини ҳам муносиб кутиб олди. Завод маъмурияти бу тадбирлар учун 370 минг сўм маблағ ўтказди. Хуллас, заводнинг ютуқлари ҳақида кўп гапириш мумкин. Айниқса, пахтанинг давлат харид нархларининг оширилиши корхона аҳлини қувонтирди. Улар ўтган йили деҳқонлар етиштирган 35 минг тонна пахтани қабул қилиб, қайта ишладилар. Ана шундан 462 тоннаси 1-навга, 22 минг тоннаси 2-навга, қолганлари учинчи ва тўртинчи навларга тўғри келиб, 1 навли пахтанинг ҳар тоннасини 10 минг 690 сўмдан, иккинчи навлисининг бир тоннасини 10 минг 220 сўмдан сотишмоқда.

— Қабул қилинган пахтанинг яхши сақланганлиги туфайли ҳар тонна пахтадан 30,17 ўрнига 31,31 фоиз миқдорида тола ажратиб олишга эришдик,— дейди Д. Ҳасанбоев,— шунингдек, бу йил хўжаликларга қолдирилган режанинг 5 фоизидан тахминан 659 тонна тола уларнинг ихтиёри билан сотилди.

Бир сўз билан айтганда, завод мавсумга шай. Уларнинг қайта ишлаб ажратиб олган толалари мустақиллигимиз йўлида хизмат қилсин. Деҳқон ҳам, ишчи ҳам барака топсин.

Ш. ОБИДОВА.

Суратда: Пискент пахта тозалаш заводи тузатиш бригадаси бошлиғи чилангар Владимир Лактёнов билан заводнинг меҳнат ва иш ҳақи бўйича муҳандиси Эркин Раимқулов.

«Ўзбекистон» номига муносиб

Бугунги кунда мустақил «Ўзбекистон» номи билан юритилаётган, озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган мазкур хўжалик райондаги энг навқирон меҳнат жамоаси ҳисобланади. Унинг ташкил этилганига эндигина уч йил бўлди. Лекин шунга қарамай, ўтган қисқа вақт ичида нафақат райондаги, балки вилоятимиздаги ривожланиш даражаси юксак, иқтисодий жиҳатдан бақувват ҳисобланган хўжаликлар сафига қўшилиб олди. Муваффақиятларни таҳлил этар эканмиз, бунда биринчи навбатда хўжалик раҳбарининг ишни ташкил қилиш қобилияти ҳақида сўз юритмай илож йўқ.

Давлат хўжалиги директори Раҳматхон Соиповнинг ўзи ҳам ёш, лекин қишлоқ хўжалиги соҳасини пухта биладиган малакали мутахассис. Бундан бир неча йиллар илгари ҳам Тошкент денгизининг жанубий қирғоғини ишғол этадиган мазкур ҳудудда «Вахрушев» номи билан бошқа бир давлат хўжалиги ҳам фаолият кўрсатган эди. Лекин меҳнат шароитининг оғирлиги, ишчи кучларининг етишмаслиги сабабли хўжаликда бирон марта ҳам ҳеч қайси соҳа бўйича режалар уддаланмасди. Ҳолбуки, манаман деган деҳқончилик соҳасининг билимдонлари ҳисобланган ўнлаб мутахассислар раҳбарлигининг залворли юкини тортишга уриниб кўришган. Барибир қилинган ҳаракатлардан ижобий натижа чиқмаганди. Охир-оқибат хўжалик таназзулга юз тутиб, ерлари «Пискент» давлат хўжалиги тасарруфига ўтказиб берилганди.

Янги хўжалик бор-йўғи кичкинагина бир бўлим негизида ташкил топди. Аммо унинг раҳбари ўта ишбилармон, тиниб-тинчимайдиган йигит экан. Шунданми, шаҳар марказида яшайдиган кўплаб оилалар унга эргашиб хўжаликка бориб қолишди. Ишчи кучи етишмаслиги муаммоси дастлабки йилнинг ўзидаёқ ечимини топди.

Мева, сабзавот ва полиз маҳсулотларининг ҳар бир килограммига бундан икки-уч йил илгари қандайдир тийинлар билан ҳақ тўланганлиги ҳеч кимга сир эмас. Янги директор ана шундай шароитда биринчи йилнинг ўзидаёқ Россиянинг ўнлаб шаҳарлари билан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш, айирбошлаш бўйича иқтисодий алоқа ўрнатишга эришди. Бунинг учун аввало ёнига ўзи каби ишбилармонларни тўплади. Улар билан бамаслаҳат иш тутди. Саккиз юз гектарга ҳам етмайдиган экин майдонлари ва боғлардан олинган ҳосилдорлик биринчи қишлоқ хўжалик йилидаёқ хўжаликка қарийб 3 миллион сўмлик соф фойда келтирди. Ўтган йили давлат хўжалиги 5 миллион сўмдан зиёд даромад қилди. Бу йил эса ўтган олти ой давомидаги кўрсаткич 6 миллион сўмдан ошиб кетди. Бу рақам шу йилнинг охирига қадар 20 миллионга етиши керак. Боғбон-у, соҳибкорларнинг амалга ошираётган ибратли ишлари билан танишган киши даромаднинг эҳтимол бундан ҳам юқори бўлишига ишонади. Чунки юксак манфаатдорликка эришишнинг усуллари хўжаликда оз эмас. Жамоадаги вино ишлаб чиқариш заводи айни вақтда юксак унум билан фаолият кўрсатмоқда. Пиёз қуритиш, мева қоқилари ва майиз тайёрлаш цехлари ҳам бир дақиқа тўхтамаяпти. Айни пишиқчилик палласи бўлганлиги боис хўжалик ўз маҳсулотларини сотишга киришган. Ундан Тошкент, Ангрен, Олмалиқ шаҳарларининг ҳамда Янгийўл ва Қибрай районларининг аҳолиси ҳам баҳраманд бўлмоқдалар. Ҳамдўстликдаги бир қатор давлатларнинг ўнлаб шаҳарларига ҳам тузилган шартномага асосан маҳсулот жўнатилмоқда. Ҳозирга қадар тарвуз, помидор ва булғор қалампири тайёрлаш бўйича белгиланган режалар 170 фоиздан ошириб адо этилди. Қолган маҳсулотлар бўйича ҳам режалар уддаланиш арафасида турибди. Карим Турдиев, Ўринбой Мубораков, Исмоил Турдибоев ҳамда Зукур Қамбаровлар бошчилик қилаётган бригадаларда эса сабзавот етиштириш йиллик режалари Ўзбекистон мустақиллиги бир йиллиги арафасида зиёдаси билан бажарилди.

Даромадга қараб буромад, деганларидек, ишлаб чиқаришдан келаётган фойда ортиб бораётгани сайин ишчиларнинг яшаш шароитлари ҳам кун сайин яхшиланиб бормоқда. Гарчи жуда узоқдан бўлса-да, хўжаликка табиий газ қувурлари тортиб келинмоқда. Соҳибкорлар учун хўжалик ҳисобидан шинам уйлар қад ростлаяпти. Лозим бўлган оилаларга қорамол ва ем-хашак тарқатилмоқда. Хусусан, давлат хўжалиги яқинда ўз ҳосилидан ҳозир бозор шароитида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш мақсадида қарийб 40 тонна буғдойни текинга тарқатди. Ишчиларга қиш мавсуми учун баъзи тур озиқ-овқат маҳсулотларини ғамлаб олишлари учун ҳам имкон яратилмоқда.

— Ҳозирги бозор шароитидаги иқтисодий қийинчиликлар бизни у қадар ташвишлантирмаяпти. Чунки хўжалик меҳнат аҳлини ҳар қандай шароитда бемалол ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қила олиш имкониятларига эгамиз,— дейди давлат хўжалиги директори Р. Соипов.

Унинг дадил айтаётган гапларидан ҳам хўжалик қудратини англаб олиш қийин эмас. «Ўзбекистон»ликлар чиндан ҳам юксалиш йўлига чиқиб олмоқдалар.

Иброҳим ТОШЕВ.

БОҒЧА-ПРОФИЛАКТОРИЙ

Тўғрисини айтиш керак, районда эришилаётган ютуқлар қанчалик кўп бўлмасин, уларнинг қаторида ўзига хос муаммолар ҳам мавжуд. Кейинги вақтларда қўшни Олмалиқ шаҳридаги баъзи кимё заводларининг ҳавога чиқариб юбораётган турли заҳарли газларидан Пискентда экологик аҳвол мувозанати бир қадар бузилиб бормоқда. Буни алоҳида ҳисобга олган район ҳокимлиги кишилар саломатлигини муҳофаза қилиш борасида қайғурмоқда. Айниқса болалар саломатлигини сақлаш, улар ўртасида турли касалликларнинг олдини олиш кун тартибидаги асосий масала бўлиб турибди. 2-сон «Бойчечак» болалар боғчаси ана шу мақсадда ташкил этилган. У райондаги бошқа болалар масканларидан бутунлай ажралиб туради. Профилакторий ҳисобланади. Бу ерда асосан сариқ касали билан оғриган болалар дастлабки муолажадан сўнг қатнай бошлайдилар. Улар малакали тарбиячи ва шифокорлар назорати остида олти ойдан бир йилгача мазкур ихтисослаштирилган боғчада парҳез даврини ўтайдилар. Яратилган қулай шароит ва кўрилаётган чоралар туфайли кичкинтойлар ўртасида сариқ касали билан қайта оғриш ҳолларига барҳам берилмоқди.

— Чинакамига истиқлолга эришган Ўзбекистонимизнинг мустақиллигини ҳимоя қилиб, уни янада қудратига қудрат қўшиши лозим бўлган келажак авлод соғ-саломат бўлсин. Бизнинг бирдан бир истагимиз шу,— дейди боғча мудираси Ҳалима опа Исомова.

ИШБИЛАРМОНЛАР САФИ ОРТМОҚДА

Районда ишбилармон кишиларнинг ташаббуслари астойдил қўллаб-қувватланаётганлиги боис, уларнинг сони кун сайин кўпайиб бормоқда. Ҳозиргача кичик ва хусусий корхоналар сони қирқдан ошди. Улар рўзғор анжоми буюмларини, халқ истеъмол молларини ишлаб чиқариб аҳолига сотмоқдалар. Шулардан бири Абдусаттор Рашидов раҳбарлик қилаётган «Ёқуббек» хусусий корхонаси тайёрлаётган маҳсулотлар аҳолига манзур бўлмоқда.

Бу ерда турли қурилиш материалларини, жумладан хом ва пишиқ ғиштлар, эшик ва деразалар ҳамда рўзғор буюмлари ишлаб чиқарилмоқда. Корхона яқиндан бошлаб халқ ҳунармандчилигини ривожлантиришни ҳам йўлга қўйди. Сополдан чойнак, пиёла ва коса ишлаб чиқариш цехи ишга туширилди. Кулолчилар ҳозирга қадар қарийб 4 минг донадан зиёд ўз маҳсулотларини аҳолига сотдилар.

Суратда: цех бошлиғи Хусниддин Ғаффоров ва маҳсулот ишлаб чиқаришда пешқадамлик қилаётган Ўғилой Эшонова билан Соҳиба Баҳромовалар.

ТЎҚУВЧИЛАР ҲУЗУРИДА

Энди сунъий ип ва каноп маҳсулотларидан тўқиладиган кичик ҳажмдаги палос ҳамда шолчаларни Пискентдаги ҳар бир хўжалик моллари дўконларидан харид қилиб олиш мумкин. Йил бошида ишга туширилган гилам маҳсулотларини тайёрлашга ихтисослаштирилган кичик давлат корхонаси одамларнинг бу борадаги эҳтиёжларини тўлиқ қондирмоқда.

Корхона йилига 1 миллион метр маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга. Бу ерда ҳозир 200 нафардан зиёд хотин-қиз меҳнат қилмоқда. Маҳсулот сифатига алоҳида эътибор берилаётганлиги туфайли корхонага бошқа район ва вилоятлардан ҳам буюртма тушяпти.

СУРАТДА: корхона раҳбари Ҳасан Норматов, бош муҳандис Муҳим Назирқулов билан биргаликда илғор тўқувчи Сабоҳат Маматова тайёрлаган маҳсулотни кўздан кечирмоқдалар.

Р. РАҲИМУЛЛИН суратлари.

Султон суягини хўрламас

БУ ВОҚЕА яқинда содир бўлди. Пешин намози ўқилиб, одамлар эндигина уйларига тарқалишганда Пискентдаги жомеъ масжидига район ички ишлар бўлимининг участка вакили кириб келди. Ичкарида мутавалли Султонхон Мухторов ва масжиднинг бошқа ходимлари бор эдилар. Милиционер йигит мақсадини иймаnибгина тушунтиргач, уларга маслаҳат солди.

— Худо марҳумни раҳматига олган бўлсин, — Султонхон ота шундай деб, юзига фотиҳа тортди.

Сўнг участка вакилига юзланди:

— Қани юринг, ўғлим, майли, олиб қоламиз.

Биргалашиб кўчага чиқишди.

Пискентга узоқ шаҳардан келиб, маълум вақт яшаган ҳеч кими йўқ, қозоқ миллатига мансуб мусофир кўчада қазо қилган. Қариндош-уруғлари топилмагач, милиция ходимлари мурдани масжидга олиб келишганди.

Ўша заҳотиёқ савоб йўлида чин мусулмончиликка хос саъй-ҳаракат бошланиб кетди. Биров гўрковга, иккинчи бир одам ювгувчини айтиб келиш учун жўнатилди. Ҳозиргина тарқалган кишилар яна масжидга қайтиб келишди. Ўта тезкорлик ва ҳамжиҳатлик билан марҳумни имкон қадар барвақтроқ дафн этиш чоралари кўрила бошланди. Шундай қилиш лозим эди. Чунки марҳум икки кун илгари вафот этган, унинг қариндош-уруғлари қидириб кўрилганди.

Масжидга биринчи бўлиб кириб келган саксон ёшли Бўривой ота Азимов дафн маросимини ўтказиш учун ёнидан юз сўм чиқариб, ўртага қўйди. Унинг бу ҳимматига Атажон Дадажонов, Машариф Ўрмонов, Ваҳоб Умаров ва Илҳом Машрапов каби кишилар ҳам қўшилдилар. Шу тариқа қисқа фурсатда беш юз сўм пул жамғарилди. Лекин кафанлаш учун оқ сурп тополмай қолишди. Буни сезган масжид мутаваллиси Султонхон

• Одамийлик бор бўлсин

ота куни-кеча ясалган, ҳали оҳори тўкилмаган япянги салласини бошидан олиб узатди.

— Шунга кафанлайверинг, вақтни беҳуда ўтказмайлик, — деди у ёнидан дўппи олиб кияр экан ювгувчига.

Лозим бўлган барча расм-русмлар рисоладагидек амалга оширилди. Соат 12 да «Теракли ота» мозоридан қабр тайёр бўлганлиги ҳақида хабар келди. Жамоа марҳумни тобутга солиб, унинг қаршисида жанозага саф тортди. Имом-хатиб ёрдамчиси Қурбонали Раҳимжон ўғли жаноза ўқиди. Сўнг тобутни кўтардилар. Унга эргашиб тумонат одам кўчага чиқди.

Шу ўринда бир нарсани эслаш, марҳумнинг жон таслим қилишдан аввалги ҳолатини тасаввур қилиш жоиз кўринади. Ким билади, етмиш ёшни қаршилаган Сатун ота Солиевнинг хаёлига ўлими олдидан нималар келдийкин? Эҳтимол у ҳеч кими йўқлигидан, усти-га-устак мусофирлигидан қаттиқ ўкингандир. Балки: «Ўлигим бегона юртда, одамлар эътиборидан бутунлай четда қолиб кетадиган бўлди», деган аянчли ўй билан надомат чека-чека риҳлатга юз бургандир. Лекин ҳақиқий аҳвол бошқача бўлиб чиқди. Марҳум ҳурмат ва иззат-икром билан шаҳардаги энг катта қабристонга дафн этилди. Маросимда қатнашганлар масжидга қайтиб келиб, жамоа билан яна марҳумнинг руҳига узоқ тиловат қилдилар. Эртасига эрталаб бомдод намози чоғида ҳам мусофир инсоннинг руҳи шод қилинди.

— Марҳумнинг маъракалари ўтиши керак бўлган кунларда ҳам ҳурмат юзасидан фарз қилинган ҳамма дуоларни ўқиб, бахшида қилиб бораяпмиз, — дейди яқинда муборак ҳаж сафаридан қайтган жомеъ масжиди мутаваллиси биз билан суҳбатда — ҳаёт тасодифларга бой, қолаверса, юртчилик дейдилар. Агар мана шундай ҳол юз берадиган бўлса, жомеъ масжидимиз жамоаси ҳар қандай шароитда ҳиммат ва мурувват кўрсатишга тайёрдир.

Т. ИБРОҲИМОВ.

БИЗ БАЙНАЛМИЛАЛЧИЛАРМИЗ

Ўзбекистон пойтахтининг қоқ марказида «Мардлик» обидаси бор. У қон-қардош халқлар бузилмас дўстлигининг рамзи сифатида савлат тўкиб турибди. Бу ерга келган зиёратчилар обида ортида қад кўтарган доира шаклидаги муҳташам бинога, сўлим анҳор соҳилларига, ям-яшил ҳиёбонга суқланиб боқадилар. Ўзбекистон республикаси байналмилал маданий маркази шу ерда жойлашган.

Мазкур марказ ватанимизда фаолият кўрсатаётган турли миллий маданий марказларнинг бошини қовуштириб, уларнинг ишини мувофиқлаштириб туради.

— Ҳозир бизда ўн олтита маданий марказ бор, — дейди шу идора раҳбари вазифасини бажарувчи О. Каримов. — Арман, озорбайжон, қирғиз, тожик марказлари шу кунларда айниқса фаол ишламоқда. Маълумки, қадим-қадимдан бир-бири билан қон-қардош, ери ерига туташ арман ва озорбайжонлар ўртасидаги можаро нафақат икки халқнинг, айни вақтда тинчликсевар барча элу элатларнинг ташвишига айланди. Уп жароҳатлар битмай туриб, Тожикистонда нотинчлик бошлангани дард устига чипқон бўлди. Азал-азалдан қон-қардошлик ришталари билан боғланган, қиз олиб қиз берган, қуда-қудағай халқлармиз. Норасидалар, қариялар, гуноҳсиз кишилар ҳалок бўлгани қалбларимизни ларзага келтирди. Ўзбекистонда биз билан аҳил яшаб, оғиримизни енгил қилишда, истиқлолимизни мустаҳкамлашда кўмаклашаётган тожик қардошларимиз, барча миллат ва элатлар қаттиқ ташвишга тушди. Улар Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар тўғри йўлга қўйилганидан, ўзаро тотувлик, аҳиллик мавжудлигидан жуда хурсанддирлар. Марказимизга Тошкентда яшаётган Озорбайжон, арман халқларининг вакиллари келиб, Кавказда рўй бераётган кўнгилсиз воқеалар хусусида фикрларини айтиб, изтиробларини изҳор қилаётган бир пайтда Тожикистонда низо авжига чиққани ҳаммани ташвишга солиб қўйди. Биз тожик биродарларимизни хунрезликни тўхтатишга, босиқликка, ақл-идрок билан иш юритишга даъват этамиз.

(ЎзА мухбири)

● **ИЛГАРИ хабар қилганимиздек, Тошкентда «Диёр» савдо акционерлик уйининг дастлабки валюта магазини очилди. Бу ерда асосан тақчил моллар сотилади. Суратда: «Диёр» магазинида.**

Ф. ҚУРБОНБОЕВ (ЎзА). сурати.

БЕРУНИЙХОНЛИК

Ўзбекистон фанлар академиясининг Абу Райҳон Беруний номидаги шарқшунослик институтида ўтказилган илмий анжуман алломанинг «Ҳиндистон» асарига бағишланди. Бу йил ана шу асар яратилганига 960 йил тўлди. Институт директори, тарих фанлари доктори А. Ўринбоев Берунийнинг буюк хизматларини таъкидлар экан, истиқлол шарофати билан миллий анъаналаримизни давом эттириш заруплигини айтди, берунийхонлик кунларини мунтазам ўтказиб туришни таклиф этди. Уларда Беруний ижодий меросини ўрганиш борасида қилинган ишларга якун ясалади, режалар тузиб олинади. 1993 йилда буюк бобокалонимиз таваллуд топганига 1020 йил тўлади.

Анжуманда С. Азимжонова, А. Ирисов, О. Бўриев, И. Ҳошимов, А. Мақсудов, Т. Абаева ва бошқа олимларнинг Беруний ҳаёти ва маданий мероси, асарлари ҳақидаги маърузалари тингланди. Республика фанлар академияси қўлёзмалар институти илмий ходими М. Исҳоқовнинг илмий ахбороти анжуман қатнашчиларида катта қизиқиш уйғотди. У Абу Райҳон Беруний суғдшуносликка улкан ҳисса қўшган олим, унинг асосчиси эканини аниқ далиллар билан исботлаб берди.

Анжуманда афғонистонлик ўзбек шоири Абдулҳаким Шаръий Жузжоний, Эрон олими Такмил Ҳумоюн қатнашди.

(ЎзА мухбири).

„ИЛТИМОС, ТУРМУШИМНИ ТИКЛАБ БЕРИНГ!“

—ДЕЙДИ 26 ЁШЛИ МАНЗУРА

Ўрта бўй, истараси иссиқ, қорамағиз, анча дид билан яхши кийинган аёл ўзини Манзура деб таништирди. У ҳам бирдан мақсадга ўтаолмай, мен ҳам тўғридан-тўғри гап сўрай олмай бироз жимиб қолдик.

— Кечирасиз, — деди у сал титроқ овозда, — балки айтадиган гапларимни эшитиб, мени лақма деб ўйларсиз.

— Мен ҳеч нима ўйламайман. Ёрдам сўраб келган бўлсангиз, қўлимдан келган кўмакни аямайман. Тортинмай сўзлайверинг.

— Турмушга чиққанимга саккиз йилдан ошди, — деб гап бошлади ҳамсуҳбатим, — ўн саккизга тўлар-тўлмас тўйимиз бўлган. Қарашингиздан сездим, нима демоқчи эканингизни. Ҳа, ўзим танлаб, севиб теккан ман. Бахтиёр акам билан 10-синфда ўқиётганимда танишгандик. У киши бизга тарихдан практикага келгандилар. Кўрсангиз эди, синфимиздаги кўпгина қизлар яхши кўриб қолишган ди Бахтиёр акамни. Аввалига онам ҳам: «Барно йигит экан, менга ёқди», дев дилар. Совчилар келиб-кетгач, айнаб қолдилар. Негаки Бахтиёр акам оддий оиладан, оталари вафот қилиб, она ва икки укалари билан уч хоналик уйда яшашар эди. Менинг отам тўғриси, гиламфурушлик қилганлар, онам эса заргарлик дўконида ишлардилар. Турмушимиз, ҳовли-жойимиз шоҳона эди. Мен ўзимни-ўзим ўлдираман, деб қўрқитдим. Отам мени «Гавҳарим» деярдилар. Менга ён босдилар. Тўй ҳам бўлди. Орадан икки йил ўтиб ўғлим, яна уч йил ўтиб эгизак қизларим туғилди. Аввал ҳам майда-чуйда, ғиди-биди бўлиб турарди-ю, лекин машмашаларнинг каттаси шундан сўнг бошланди. Айни қиш вақти эди. Туғуруқхонадан чиқадиган куним қайнонам ва қўшни келин мени олиб кетгани келишди. Устига ўз онам ҳам келиб қолдилар. Ва дабдурустдан қайнонамга қарата:

— Ўғлингиз келмадими? Ё қиз туғди, деб қизим шўрликни камситдиларми бойвачча? Ҳа-да, экканини ўради одам... — деган турли кесатиқлар билан гапира бошладилар. Атрофдагилар ҳайрон.

— Қудажон, мен ҳам гапирай, ахир, — дедилар табиатан юмшоқ қайнонам, — ўғлим шўрлик касал бўлиб қолди, гўдакларга юқмасин деб...

— Бўлди-эй, — дедилар онам, — у кишига керак бўлмаса ўзимга керак.

Гапнинг очиғи, кейинги пайтда Бахтиёр акам гоҳ-гоҳ ичадиган одат чиқаргандилар. Сал нарсага асабийлашиб, жаҳл билан уйдан чиқиб кетардилар. Энди билсам, бунинг боиси онамнинг «ташаббуси» билан юзага келиб қоладиган «ғиди-биди»лар экан. У киши жаҳл қилиб чиқиб кетганларида мен ҳам онамнинг уйига жўнаб қолардим. (Албатта, онамнинг маслаҳати эди бу!)

Туғуруқхонага тушишдан уч кун аввал ҳам шундай бўлганди. Мени онам олиб келиб, жойлагандилар. Кўп нарсани қулоғимга қуйгандилар. Ўз онамни ёмонлаш эмас, мени тўғри тушунинг, у кишида бир одат бор — одам ажратадилар. Бой, мансабдорларга ҳурмат билан, ўртаҳол, оддийларга менсимай қарайдилар. Оддий, маош билан кун кўрувчи муаллим куёвни очиқдан-очиқ бўлмаса-да, «коса тагида ним коса» қабилида кесатиб, беҳурматлик қилардилар.

— Айтингчи, туғуруқхонадалигингизда турмуш ўртоғингиз ҳеч хабар олдими?

— Ҳа, ҳар куни келар эдилар. Тўғриси, мен ҳам хушламагандек кутиб олгандим. Охирги икки кунда кўринмай қолдилар.

— Суриштирдингизми, у чиндан ҳам бетоб эканми?

— Ҳа, ҳатто касаллик қоғозини олиб келиб кўрсатдилар. Грипп бўлган эканлар. Гўдакларга юқмасин, деб бормабдилар. Чиллам чиқиши арафасида уйга қайтиб бордим. Лекин кундан-кун эрим мендан совуётгандек, уйда бўлсалар асосан болаларни эркалаб, уларни ўйнатиб ўтирар, агар гапирсам, қисқагина жавоб айтиб, туриб кетардилар. Шу аҳволда яна бир йилдан ортиқ вақт ўтди. Охири онамга «дод» деб бордим. Орадан ўн кун ўтиб, қайнонам ва яқин қўшнилар келишди. Улар бош эгиб, илтимос билан келсалар, онам:

— Ўғлингиз қизимга бойлигимиз учун уйланган. Ҳеч нарса унмагач, уни хўрлашга тушди, — деб кўп ноўрин, ҳақоратомуз гапларни айтдилар.

— Отангиз-чи?

— Отам тўйимиздан бир йил ўтиб, ҳалок бўлганлар.

— Узр.

— Мен уч ой кутдим. Бахтиёр акам уйимизга келмадилар. Лекин кўча-кўйда йўлимни пойлаб, олиб кетмоқчи бўлдилар. Кўнмадим. Уйдан олиб кетинг, дедим. Аммо... Уч ой ўтгач, умуман кўринмай қолдилар. Онам эса, у кишини ҳар сўзида яниб, менга ажрашишни маслаҳат берди лар. Беш ой ўтиб, суд орқали ажрашдик. Ишонасизми, Бахтиёр акам судда бир оғиз сўз айтмадилар. Фақат судьянинг: «Ажрашасизми ёки?..» деган саволига, «Бўйнидан боғлаб судралган... овга ярамайди. Шуни хоҳлабдими, менга энди барибир», деб жавоб қилдилар. Суд ажратиб юборди (Кейин билсам, онам судья билан яхши таниш экан!).

Манзура анча жимиб қолди. Сўнг бироз йиғлади.

— Мен қандай ёрдам қилишим мумкин? — дедим паст овозда. — **Ахир, қонуний ажрашибсизлар. Қолаверса мен — бир бегона эркак собиқ эрингизга бориб: «Хотинингиз Сизни севади, қайтадан никоҳ қилиб олинг!» десам қандай тушуниши мумкин? Ўзингиз...**

— Ўзим бир неча марта учрадим. Ҳатто гаплашишни истамадилар.

— Ҳа, оддий ва ўртаҳол одамлар ҳалол бўлишади. Ҳалол одам эса ориятини билади. Мен фақатгина ҳозирги суҳбатимиздан мақола қилишим мумкин. Балки эрингиз ўқиб... Яна билмадим...

Ушбуни ёзаяпману яқинда эшитган бир воқеа хаёлимдан худди кинолентадай ўтаяпти. Қуйида буни ҳам ёзишга қарор қилдим. Зора, оилага енгил-елпи қаровчи айрим аёлу эркакка ибрат бўлса.

ЯҚИН бир дўстим гапириб берди:

«Жарроҳ бўлиб ишлайдиган божамни йўқлаб, зарурат юзасидан ишхонасига бордим. Иш устида экан, кутиб турдим. Бир вақт чиқди. Кўзларида ёш ғилтилларди. Ювиниб келгач, сабабини сўрадим. У эса сигаретни чуқур-чуқур тортиб:

— Олтмиш етти ёшли кекса момо вафот қилдилар. Биласиз, касалхонада ўлган кишини ёриб кўрамиз.

— Хўш?..

— Момо ҳур келиб, ҳур кетибдилар.

— Турмуш қурмай ўтганлар камми?

— Э, йўқ, мен бу момонинг турмуш ўртоқларини билардим. Чол раҳматли ҳам бизда бир неча марта даволанганлар. Момо кунига икки мартадан кўргани келардилар. Икки йил аввал чол вафот қилибдилар. Бугун эса... Момо.

УЗУҚ-ЮЛУҚ маълумотларга қараганда, марҳум чол ёшлигида жуда тортинчоқ, уятчан экан. Уйлангач ҳам, уч-тўрт кун ўзини қўлга ололмабди. Иттифоқо, уруш бошланиб, биринчилар қатори сафарбар этилибди. Орадан 3 йил ўтиб, қаттиқ ногирон бўлиб қайтибди. Келгач, ёш хотинига:

— Тўйдан сўнг қўшилолмагандик, бу нарса урушдан кейин ҳам насиб этмади, — деб ўз аҳволини сўзлаб, талоқ қилмоқчи бўлибди. Аммо ҳали қиз бола келинчак талоқ этмасликни ўтиниб сўрабди, садоқатли бўлишга онт ичибди. Ногирон эр оғир меҳнатга ярамаса-да, ҳамма қийинчиликни келинчак ўз бўйнига олибди. Эр кексайиб, 68 ёшида ҳаётдан кўз юмибди. Шундан сўнг момо 90 ёшни қоралаб қолган қайнонасини оқ ювиб, оқ тарабди. Кўп ўтмай, қайнона ҳам вафот этади.

Энди эса... момо!»

Дўстимнинг ҳикоясини тинглар эканман, хассос шоир Абдулла ҳожи Орифнинг қуйидаги мисралари ёдимга келаверди:

«Йигитлар мактубин битганда қондан,
Келинлар фироқда чекканда ёҳу.
Унинг ҳам паноҳи қайтмади жангдан—
Ўн тўққиз ёшида бева қолди у!..
Ҳатто зеб-зийнатни юлқиб зиёда,

Ҳайкал ҳам қўйингиз бамисли хаёл,
Шундайлар бўлмаса агар дунёда,
Бу қадар муҳтарам бўлмасди АЁЛ!»

Дилмурод САИДОВ.

Ҳар тўғрида

АВТОБУС ҲАЙДАШ ЧЎТ ҚОҚИШ ЭМАС

НЬЮ-ЙОРК штати полицияси йўл ҳаракати қоидасини бузувчи автобус ҳайдовчиларига қарши катта тадбир ўтказди. Натижа кутилгандан ҳам «зиёда» бўлди.

Саёҳатчи ёки бизнесмен бўлиб қийиниб олган полициячилар олти ой мобайнида шаҳарлараро автобусларда йўловчи сифатида юрдилар. Улар 201 марта автобусда «Саёҳат» қилишди ва 66 фоиз ҳолатда тезлик оширилб юборилганини қайд этишди. Ҳаммаси бўлиб 134 марта қоида бузилди.

Энди қоидабузар ҳайдовчилардан 100 нафарига катта жарима солиниши, ҳатто айримлари ишдан четлаштирилиши ҳам мумкин.

МАЙМУН ЖИГАРИ ПАНД БЕРДИ

Америкалик бемор маймун жигари билан бор-йўғи икки ой умр кўрди. Ҳайвон аъзоси ўрнатилган 35 ёшли киши — у ўз исм-шарифи сир тутилишини илтимос қилган — дадил тажрибадан сўнг ўзини яхши ҳис эта бошлади. Август ойининг охиригача аҳвол шундай давом этди. Бироқ, тўсатдан маймун жигарли кишининг соғлиғи ёмонлашди. Қони заҳарлангани сабабли унга сунъий нафас бериб турилди. Якшанбадан душанбага ўтар кечаси бемор ҳаётдан кўз юмди.

Унинг ўлими олимлар учун жумбоқ бўлиб турибди. Ҳалигача ҳеч ким қоннинг заҳарланиш сабабини аниқлай олгани йўқ.

(ЎзА).

БЎРОН БЎЛИШИНИ ОЛДИНДАН АЙТАДИ

Колумбия соҳили яқинидаги Горгон оролида 28 ёшли Анхелья-Исидора Каваньос исмли аёл яшайди. У бўрон бўлишини икки-уч кун илгари аниқ айтиб бериш қобилияти билан машҳур бўлиб кетган.

Каваньос ўзининг 14 йиллик «иши» давомида фақат икки марта адашган, холос. Исидора биринчи марта икки кундан кейин океан томонидан тўфон келади, деб олдиндан айтганида қўни-қўшнилари унинг устидан кулишган эди. Бунинг жазосини ўзлари тортдилар. Қўшнисининг уй олдида қолдирилган енгил автомобилини қудратли шамол эпкини хасдай кўтариб қояга урди. Аёлнинг айтишича, бўрон бошланиши олдидан унинг боши қаттиқ оғрийди. Бу ажойиб ҳодиса ҳақида Германияда чиқадиган «Вельтам зоннтаг» газетаси хабар берди.

Муҳаррир **Н. НАСИМОВ.**

Илмий муассасаларда

МУШТАРАК ТАДҚИҚОТЛАР

«Ион имплантацияси» деган ибора саноат технологияси йўналишида изланишлар олиб бораётган соҳа мутахассислари орасида тез-тез тилга олинадиган бўлиб қолди. Ядро физикасининг истиқболини белгилашда муҳим тадқиқот воситасига айланган мазкур тадқиқотлар эндиликда ўзининг кенг қамрови билан фан аҳлининг диққат марказида турибди.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг ион имплантацияси муваффақиятлари ҳам нуфузли илмий доираларда мамнуният билан эътироф қилинмоқда. Хитойлик олимлар ўзбек тадқиқотчиларининг бу борадаги самарали изланишларига юқори баҳо бермоқдалар. Хитойдаги Синуан дорилфунуни ядро фани ва технологияси илмгоҳида ўтказилган илмий йиғинда Ўзбекистон Фанлар академиясининг ион имплантацияси ютуқлари хусусида батафсил сўз юритилди. Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Т. Ражабов ўз илмий маърузасида фаннинг бу истиқболли йўналишининг қатор соҳаларида ўзбек ва хитой олимларининг ҳамкорликдаги тадқиқотлари тўғрисида ҳам тўхталди.

Чиндан ҳам ўзаро алоқада бошланган тадқиқотлар келгусида катта натижалар беражагини бугунги кун жиддий изланишларнинг дастлабки самараси яққол кўрсатиб турибди. Ион-плазма технологияси бўйича ишлов берилган конструкцион маъданларнинг микроқаттиқлиги ўлчовини аниқлаш борасида ҳамкорликда иш олиб борилди. Мазкур тадқиқот тепловоз двигателларининг форсункалари хизмат муддатини янада оширишда бу технологиянинг тутган ўрни муҳим эканлигини кўрсатди.

Бу борадаги бошланган тадқиқотлар бундан буён ҳам давом эттирилмоқда. Айни бир вақтда Ион имплантацияси материалларининг модификацияси хусусиятларини тадқиқот қилишга жиддий киришилади.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, Жайтонг жанубий-ғарбий дорилфунуни профессори Чен Юанру кафедрасининг азот ва кислород ион имплантациясининг ўсимликлар ҳосилига таъсири бўйича олиб бораётган кузатишларидан ҳам кўп нарса кутилмоқда. Бундай тадқиқотларни ўзбек олимлари билан биргаликда олиб бориш юзасидан шартнома имзоланди.

Кўзга кўринган олим Т. Ражабов ўзининг Хитойга қилган илмий сафари чоғида профессор Хханг Нинг Канг билан қизғин суҳбатда бўлиб, илмий алоқалар хусусида батафсил фикрлашиб олди.

А. АЛИЕВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

АВТОСЕРВИС УЧУН

КОРХОНА ҚУЙИДАГИ УСКУНАЛАРНИ СОТАДИ

- «ЭЛДИС—1010», «ЭЛДИС—1200» мувозанатлаш дастгоҳлари;
- кўтаргичлар;
- ғилдиракларнинг жойлашувини ростловчи стенд;
- шиналарни йиғиш ва ажратиш;
- чироқларини ростлаш;
- электр вулканизатор;
- енгил автомашиналар учун махсус асбоблар тўплами.

МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Амир Темур (илгариги Энгельс) кўчаси, 118-уй, 607-хона.

ТЕЛЕФОН: (3712) 34-25-81, 34-66-44.

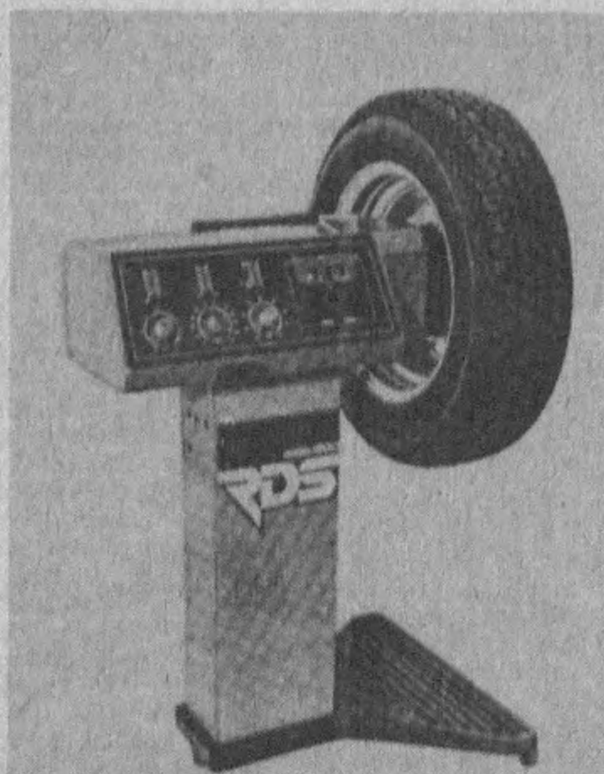

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар:

ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48.
ЭЪЛОНЛАР ВА ТИЖОРАТ БЎЛИМИ — 33-99-15.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси. 700000, Тошкент, ГСП, 700000, ГСП, Ленинград кўчаси. Газета офсет усулида А—2 форматида босилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: Г-343. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 18.30. 31700 нусха босилади.